

Rapport 1/09

2008-12-31 TILLVÄXTSEKRETARIATET kontaktperson: Anneli Kuusisto, anneli.kuusisto@y.lst.se

Lägesrapport från genomförandeorganisationen

Rapport till Lilla Partnerskapets möte 2009-02-26

1. Insatsområde 1:

Ökad dynamik i länets näringsliv

1.1 Arbetsmarknadsutveckling och kompetensuppbyggnad
Regionala kompetensrådet

1.2 Nyföretagande, entreprenörskap och offensivt
näringslivsklimat
Nyföretagar- och entreprenörgruppen

1.3 Finansiell infrastruktur
Kapitalförsörjningsgruppen

1.4 Internationellt samarbete och exportfrämjande
Exportcentrum
Mid Sweden Office

1.5 Innovationssystem och lokala profilområden
Innovationsrådet
Gruppen för teknik- och innovationsspridning

2. Insatsområde 2:

Västernorrland - Attraktivt och funktionellt

2.1 Utvecklingspotentialer i länets kommunikationsstråk
Kommunikationsgruppen 10

2.2 Utveckling för ett boendebaserat näringsliv
Referensgrupp för landsbygdsutveckling 11
Livsmiljögruppen 11

2.3 Kulturutveckling och kulturarvet
Kulturforum 12

2.4 Miljödriven utveckling som tillväxtmotor
Arena Miljölän Västernorrland 14

3. Insatsområde 3

Prioriterade kluster och innovationssystem

3.1 Kris- och konflikthantering samt räddning
2 *Safety and Rescue Region* 16

3.2 Kvalificerade informationssystem och företagservice
2 *Samhällets informationssystem* 17
2 *Bank, försäkring, pension* 17
Arkivlänet Västernorrland 18

3 3.3 Cellulosa- och energirelaterad industri
3 *Massa- och pappersindustrin* 22
Processum 24
5 *Träförädlingsindustrin*
7 *Y-wood ekonomisk förening* 26
Hållbar energi 28
Biofuel region 28
8 *Miljöteknik* 34
9

3.4 Besöksnäringen
Destination Västernorrland 34

4. Analys- och utvärderingsgruppen 40

5. Hållbarhetsgruppen 41

1 Ökad dynamik i länets näringsliv

1.1 Arbetsmarknadsutveckling och kompetensuppbyggnad

Regionala kompetensrådet

Ordförande: Vakant

Sekreterare: Vakant

I avvaktan på nationellt uppdrag för bildandet av nya regionala kompetensråd.

1.2 Nyföretagande, entreprenörskap och offensivt näringsklimat

Nyföretagar-/entreprenörgruppen

Ordförande: PG Hägglund, Företagarnas Riksorganisation

Sekreterare: Vakant

Inriktning

Stöd- och koordineringsfunktion för det lokala och regionala arbetet med entreprenörskap. Aktiviteterna rör främst insatser för skolan men även steget efter denna.

Mål

Samarbetet skall skapa en grund för fortsatta verksamheter efter 2007, fler livskraftiga företag och fler entreprenörer, ökat antal nya företag, förbättrade attityder till företagande, fler avknoppningar från befintliga företag mm.

Hittills uppnått

Ökat nyföretagande. Ökad överlevnadsgrad bland nya företag samt fler livskraftiga företag. Stadigvarande ökning av positiva attityder gentemot företagande. Fortsatt arbete med företagssamhet i skolan. Nya metoddokumentationer av främjandemodeller framtagna. Modellen med Sommarlovsentreprenörer nu spridd till ca 45 kommuner och Open-for-Business, OFB utvald av EU för implementering i Turkiet, Jordanien och Israel (MEDA-ETE-programmet). I INUTEK: s nationella entreprenörskapsprogram har länet via projekt Entreprenör Y varit pilotlän, vilket bl.a. resulterat i en konkretiserad regional strategi för entreprenörskapsfrämjande.

Uppdatering hösten 2008

Entreprenör Y har i sitt utvecklingsarbete tittat på hela den s.k. E-kedjan för att få en samlad bild av entreprenörskapsaktiviteter från sex års ålder till vuxenliv. Det hophållna synsättet präglar också innehållet i den nyssnämnda regionala strategin (klar i april 2008) och ger utmaningar till det sektoriserade lokala, regionala och nationella utvecklingsarbetet. Svårigheten med det sektorsövergripande har under det senaste året väl illustrerats av problemen att finansiera entreprenörskapsfrämjandet, inte minst för yngre människor, via EU:s strukturfonder. Mycket kraft har gått åt till detta men har under 2008 resulterat i ett stort samverkansprojekt mellan länets kommuner, Mittuniversitetet och länsstyrelsen: "E-länet – bra företagsklimat." En vidgad finansiering av projektet "nYa tag" har också skett med specifik inriktning att stimulera det offentliga entreprenörskapet. LRF har erhållit EU-stöd för utveckling av unga företag på landsbygden. Osäkerhet vilar dock över hur länet ska kunna bevara och utveckla de främjandekoncept av typ Open-for-business och Sommarlovsentreprenör som successivt utvecklats i länet.

Andra vägar att hitta stöd för entreprenörskapsfrämjandet har vidare sökts av olika länsaktörer inom EU: s Mål 3-program (t.ex. Nordens Gröna Bälte inom Sverige-Norgeprogrammet) och andra EU-initiativ, men ännu med osäkra resultat. Coompanion har vidare fortsatt sin verksamhet med Egenanställningsföretaget, som en alternativ, "mjuk" väg in i entreprenörskapet särskilt för unga vuxna. Gruppens verksamhet under 2008 har utöver det nämnda handlat mycket om revideringen av RTP och en diskussion om framtida verksamhet kommer att aktualiseras när tillväxtprogrammet fastställts.

1.3 Finansiell infrastruktur

Kapitalförsörjningsgruppen

Ordförande: Knut Nordin, Protec AB/Handelskammaren

Sekreterare: Nils Karlsen, BIC Mid Sweden AB

Inriktning och arbetsuppgifter

Gruppen ska vara en rådgivande grupp i arbetet med RTP och andra frågor som berör kapitalförsörjningen för länets och regionens företag. Gruppens arbete ska fokusera på att avhjälpa de marknadsbrister som gruppen och inspel till gruppen identifierar. Det ska ske genom att:

- Kartlägga marknadsbrister inom området

- Rita och äga regionens "finansiella karta"

- Jämföra regionens finansiella struktur med motsvarande i andra regioner

- Bibehålla och utveckla de nätverk som gruppen byggt upp i Sverige och internationellt

- Främja samverkan mellan finansiella aktörer

- Aktivt informera politiker och andra regionala beslutsfattare om brister i regionens finansiella infrastruktur

- I övrigt följa och driva de frågor som aktualiserats i åtgärd 1.3 i RTP

Mål

Bidra till att det sker ökade investeringar i länets näringsliv, en ökad tillgång till riskkapital och lånekapital och fortsatt utveckling av hållbara regionala finansieringsmekanismer.

Aktiviteten i länet bland aktörer inom den finansiella infrastrukturen ska generellt öka.. Gruppen som sådan har visat sig täcka ett samlat behov av mötesplats och dialogarena för olika typer av aktörer engagerade i regionens kapitalförsörjningsstruktur. Det är viktigt att denna

funktion också fortlöpande kan upprätthållas. Gruppen har i vidare mening formulerat ambitionen att *”Vi ska vara den mest attraktiva periferiregionen i EU!”*

Uppdatering hösten 2008

Genom Kapitalförsörjningsgruppen samordnas mycket arbete och tydliga insatser identifieras. Under tidigare rapporteringsperioder har det sjuväts en rad initiativ inom riskkapital; Y-BAN, Västernorrlandsfonden, Investa Företagskapital AB och SamInvest AB är de mest framträdande. Ett något omorganiserat Connect Norrland ingår också. Till detta kan läggas omfattande diskussioner under 2008 i anslutning till EU-Kommissionens så kallade Jeremie-initiativ. Tanken på att samordna Jeremie-initiativet med de regionala strukturfondsprogrammen har dock i Sverige stupat på olika regeltolkningar och särintressen hos centrala aktörer. Y- och Z-län har därför gått vidare med en fortsatt uppbackning av SamInvest syndikeringsmodell. En del förstudier har genomförts med syfte att testa kompletterande idéer för en anpassad kapitalförsörjning, delvis i dialog med olika EU-nätverk (Innovative Regions, IRE). En undersökt idé, som vi gått vidare med i ett par utvecklingssteg i samverkan med bl.a. Företagarna, har kopplingar till franchisefinansiering (MyInterest). Förstudier med inriktning att undersöka PPM-systemets möjligheter att bidra regionalt har underlättat företagsbildningar med affärsidé att förvalta PPM-portföljer så att också den regionala kapitalbildningen underlättas (samverkan Västernorrlandsfonden). Åkrokens tilltänkta såddbolagssatsning har behandlats. Planering har därtill skett för ”Investadagen/Kapitaldagen” - en konferens och mötesplats för kapitalförsörjning i Mellannorrland (hölls första gången under oktober 2006). Under 2007 och 2008 har finansieringsavsnittets innehåll i det regionala strukturfondsprogrammet och revideringen av RTP varit i fokus i grupparbetet.

Vi har under hösten arbetat särskilt med vitalisering av gruppen och konstaterat att gruppens fokus är de finansiella marknadsbristerna, vilka har blivit särskilt uppenbara i samband med finanskrisens inledning under 2008. Vi har samtidigt inventerat gruppens kompetens, preciserat gruppens uppgifter, diskuterat gruppens sammansättning, organisation och arbetssätt

Stödbehov/utmaningar

Kapitalförsörjningsgruppen har för avsikt att i det korta perspektivet genomföra ”vitaliseringsprogrammet” med förnyad arbetsinriktning, arbetsformer och deltagande och då också mot bakgrund av revideringen av RTP. Finanskrisen gör att gruppens arbete blir ännu viktigare och medför att en koppling med nödvändighet måste ske med länets varselsamordningsverksamhet. En angelägen utmaning är vidare att försöka hitta ett forum för att bidra till ökad tydlighet i hur det regionala finansieringssystemet faktiskt ser ut. Gruppen återkommer därför med preciseringar.

1.4 Internationellt samarbete och exportfrämjande

Exportgruppen

Samlar de tidigare deltagarna i Exportcentrum. Syftet är att samordna internationella aktiviteter och exportfrämjande och förhindra dubbelarbete. Externa aktörer (t ex MSO, Arena Miljölänet) bjuds in vid behov. Länsstyrelsen (Direktören för Internationella frågor) är sammankallande i gruppen.

För verksamhetsåret 2009 kommer många aktiviteter att ske, i och med det svenska ordförandeskapet i EU, men också eftersom projektet Globala Rummet kommer att starta under våren (rekryteringsprocessen väntas vara klar mitten av mars) och med den flera olika aktiviteter samt projektet Clean-Tech region. Både Globala Rummet och Clean-Tech region är läns-gemensamt med Jämtland.

Aktivitetsskalendarium:

Till dess att midsweden.biz har lanserats i en skarp version kommer det att finnas ett kalendari-um på Länsstyrelsens hemsida.

Uppdatering och status för CleanTech projektet, rapport lämnad av Lars Ling.

CleanTech projektet eller ”offentlig och privat samarbete för ökad export av miljöteknik” i samarbete med projekten Arena Miljölänet Västernorrland, CleanTech Demonstration Arena, Globala Rummet, börjar ta en bra form. Vi har hittat ett antal fokusområden som vi kan bli framgångsrika inom och som kan ta oss in på exportmarknader till rätt kostnad och väg.

Dessa fokusområden är ”energieffektiva hus och byggnader” med Anders Nyqvist klustret, marksanering, safety and rescue, förnyelsebara energikällor med bioenergi och sol. Även Eco-turism och Technical visits.

För att bli framgångsrik och trovärdig på exportmarknader behöver vi demo- och referensan-läggningar, det råder det ingen tvekan om, både här hemma och på den tänkta exportmarkna-den.

För att få politiker och beslutsfattare att förstå detta behövs mer information och marknadsfö-ring för att informera och utbilda den gruppen. Ett förslag här är att köra ”framgång genom CleanTech” som en roadshow, som besöker ett flertal platser i vår region på t.ex. 4-5 orter innan nästa konferens som nu är prel bokat till 21-22 januari 2010.

Lägesstatus

- Vi har börjat hitta våra produkt- och fokusområden som beskrivs i introt. Nu går vi vidare för att bättre sammanställa våra CleanTech företag, utifrån des-sa områden. De övriga företagen skall dokumenteras fortsättningsvis men med mindre fokus
- Vi har även kartlagt och undersökt övriga svenska regioners satsningar och initiativ och det är klart att vi har en klar positioneringsmöjlighet via de de-finierade fokusområden vi nu har
- Främst ”energieffektiva hus och byggnader” det är en unik och differentie-ring som är stark nationellt och internationellt
- Vi kan inte nog förstärka behovet av visnings-, demo-, referensanläggningar som ger trovärdighet

- Estland är intresserade av att bygga ett energieffektivt demohus
- Grekland är intresserade att bygga
- Polen misstänker vi även är intresserade av energieffektiva hus och marksanering. Ett viktigt introduktionsarbete ligger nu framför oss med anledning av Landshövdingen, Bo Källstrands besök i mars till Wielkopolska och träffar där med marsalken.

Framgång genom CleanTech konferensen.

Blev en succé och den kick-off eller upptakt som vi hade som vision och mål.

Nu jobbar vi med uppföljning och en ny konferens på samma tema har prel bokats i Åre. Då får Åreföretagen, Åre kommun, Holiday Club och Skistar vara värdar tillsammans med oss. Då får vi ihop turismen med miljöteknikföretagen och lite fart på Technical visit.

Åre planerar i sin Vision 2010 att ha en tydlig miljöprofil, "fjällkraft" så tajmingen är mycket bra att jobba tillsammans.

Åre planerar även energidagar i maj. Sitt Fjällkraft projekt vill dom presentera under EU:s ministermöte i Åre 23-24 juli.

Sedan har dom tankar på ett world environmental forum, typ som Davos. Och Yes, varför inte. Det är mycket intressant.

Det skulle skapa en mycket stor global attraktion till vår region, vi har kunnandet om miljö, vi respekterar vår miljö och lever som vi lär, det skapar trovärdighet och affärsmöjligheter = sysselsättning och bibehållen välfärd i vår region som är en glesbygd.

Så nu börjar jobbet och det är viktigt att vi nu är konsekventa och stringenta och kommunicerar det budskap som mottogs med öppna armar under konferensen vidare till fler företag, beslutsfattare, politiker och regionens medborgare.

Det kändes riktigt hur det kokade och pyrde hos deltagarna.

Tidningen

Vi kommer att ge ut tidningen om och med samma tema "framgång genom CleanTech" i slutet av mars och har hittat en rätt bra form. Bifogar upplägget där vi är just nu samt inbjudan till annonsering som ni gärna får sprida, vi är beroende av intäkter från annonsering för att kunna göra tidningen. Det tar för lång tid att finansiera via projekt. Saknas något eller övrigt hör av er till Lars Ling eller Lasse Sjöberg som skriver artiklarna.

CleanTech Region Magazine

Vi skall göra ett magazine som presenterar vår region internationellt. Skall skickas till samtlig svensk representation i världen, delas ut till EU: s miljöministrar i juli och användas i vår marknadsföring framåt för att skapa affärer för regionens företag.

Den skall i sin tur peka och leda till en webb plats, www.cleantechregion.com där uppdaterad och dynamisk information finns att hämta.

Det skall vara en översikt av det bästa från vår region

Visa på våra starkaste produkter och erbjudanden

Varför man skall komma hit och göra affärer med oss

Visa vilka demonstrations- och referensanläggningar vi har inom miljöteknik

Mid Sweden Office

Direktör/kontaktperson: Anna-Carin Christoffersson

Inriktning

Bidra till att Jämtlands och Västernorrlands län ska vara en aktiv och framgångsrik region i EU samarbetet.

Syftet är att bidra till ökad tillväxt i regionen genom att Påverka utformningen av framtida EU aktiviteter, främja nätverksbyggande, kunskapsutbyte och partnerskap mellan regionen och andra europeiska länders organisationer, företag och medborgare, förbättra informationsflödet mellan regionen och olika EU-organ, i ökad grad ta tillvara möjligheter i resurstillskott och kunskap.

Mål

Ökad medverkan i transnationella och interregionala EU projekt. Ökat samarbete inom Mid Sweden Office prioriterade bevakningsområden som är näringslivsutveckling, EU:s sammanhållningspolitik, miljö, energi, klimat, forskning och utveckling, infrastruktur och transporter, turism, folkhälsa, hälso- och sjukvård.

Lobbyinsatser för att påverka framtida EU:s politik och kommande program- och finansieringsmöjligheter i syfte att få inflytande på beslut inom EU så att regionens intressen tillvaratas.

Tillhandahålla information och förmedla kunskap om EU främst inom Mid Sweden Office prioriterade bevakningsområden.

Målgruppen för Mid Sweden Office arbete är främst dess huvudmän.

Hittills uppnått

Under sista halvåret 2008 har Mid Sweden Office fördjupat samarbetet med aktörer i Västernorrlands och Jämtlands län, nationellt och med EU:s institutioner i Bryssel.

Mid Sweden Office har ökat arbetet med att underlätta och öka deltagandet i EU: s transnationella och interregionala program bl.a. via partnersökningar, EU projektinformation, rådgivning och informationssökning i regionen. Som exempel kan anges att Mid Sweden Office hanterar ett 15-tal partnersök från EU:s regioner. Av dessa resulterar ca 5st i en ansökan.

Informations- och kunskapsspridning om EU till regionen och om regionen till EU har skett bl.a. via ett 10-tal två till tre dagars studiebesöksprogram för grupper från länet till Bryssel, marknadsföring av regionen till Bryssel, tio nyhetsbrev inklusive finansieringsbilaga till regionens aktörer, hemsida, möten med EU:s institutioner i Bryssel etc.

För att påverka framtida EU politik har Mid Sweden Office aktivt deltagit i nätverk, ordnat, bevakat, rapporterat från möten, seminarier, workshops, konferenser i Bryssel och i regionen. Arbeta med att ta fram underlag, göra analyser, positioner etc har skett inom ramen för Euroforum Norra Sverige och inom olika informella nätverk såsom NSPA (Northern Sparsley Populated Area) och informal Baltic Sea group (iBSG) samt arbetat nära berörda EU institutioner och aktörer av vikt för regionen.

Några exempel av aktiviteter under andra halvåret 2008 är Open Days i Bryssel i Oktober med talare från regionen kring temat ”Northern Periphery Looking Forward”, stöd till framtagande av en ”framtidsstudie 2020”, deltagit i en arbetsgrupp i iBSG kring bl.a. infrastruktur och transporter, förberedande arbete för Europaforum Norra Sverige konferensen i Östersund, tagt fram underlag till inspel för Europaforum Norra Sverige till EU:s institutioner gällande EU:s sammanhållningspolitik, EU:s budget, Östersjöstrategi, territoriell sammanhållning, kommande Transport och infrastrukturpolitik och program (TEN-T) etc.

Arbetsläge våren 2009

Flertalet aktiviteter är inplanerade under våren 2009 bl.a. Europaforum Norra Sverige konferens i Östersund 12-13 februari med talare bl.a. från EU:s institutioner, EU samordnandag för kommuner och landsting i Bryssel 1-2 april, Energivecka, SME vecka samt miljövecka i Bryssel, flertalet studiebesök från Mid Sweden Office huvudmän, fortsatt arbete inom nätverket NSPA, fortsatt bevakning av konferenser, seminarier samt planering av flertalet seminarier under hösten bl.a. en regiondag i Bryssel i anslutning till det svenska ordförandeskapet. Mid Sweden Office är under 2009 fortsatt tjänstemannastöd till Europaforum Norra Sverige.

Utmaningar (reflektioner kring utmaningar, prioriteringar framöver)

Stödbehov/utmaningar

Utökad deltagande/efta i EU:s politik, program och bevakning. Framtida programperiod samt påverkan i de för regionen viktiga områden är ex på framtida utmaningar. Utformningen och planeringen av Mid Sweden Office verksamhet 2010 och framåt står också i fokus.

1.5 Innovationsstödsystem och lokala profilområden

Innovationsrådet

Ordförande/sammankallande: Lars Malmbom, Almi

Arbetet med stöd och rådgivning till privatpersoner och små och medelstora företag har under 2008 fortsatt genom en samverkan mellan ett antal aktörer i regionen. Många av dessa är representerade i innovationsrådet där även Innovationsbron deltagit. Rådet har haft 11 möten under 2008 där idéägare kunnat söka ekonomiskt stöd för sina utvecklingsprojekt.

Det mesta av rådgivningen har skett inom ramen för projekt InnovationsAlliansen, som förutom regionala medel finansierats av regionala struktur fonden Mål-2. ALMI, som också är projektägare samverkar i projektet med Åkroken Science Park, länets kommuner och Länsstyrelserna i Jämtland och Västernorrland. Huvudsyftet med projektet är att samverkan mellan olika offentliga aktörer skall ge regionen ett väl fungerande innovationsstödsystem.

Innovationsrådgivarna har under 2008 hanterat 200 olika idéer kring nya tjänster och produkter bara i Västernorrland. Av dessa har ett 70-tal verifierats och 96 fått innovationsstöd från Länsstyrelsen Västernorrland. Dessutom har 6 företag erhållit stöd från NUTEKs PU-program.

Vinnova beslutade under 2008 att stödja ett utvecklingsinitiativ i Örnsköldsvik, ett framtida bioraffinaderi. Initiativet har uttryckt önskemål om samverkan med regionens aktörer och In-

novationsrådet kring nya idéer, som kommer fram i den forskning som beskrivs. Mittuniversitetet påbörjade under 2008 ett arbete kring kommersialisering av forskningsresultat. Arbetet syftar till att fler idéer kommersialiseras och därmed bidrar till regionens utveckling. Arbetet kommer under 2009 att utvecklas med idélab, som kompletterar inkubatorerna i Sundsvall och Östersund.

I projektet InnovationsAlliansen har det arrangerats ett antal seminarier och andra inspirationsaktiviteter i syfte att öka antalet idéer som kommersialiseras bland länets alla innevånare och företag.

Under 2009 kommer fokus att ligga på möjligheterna att stödja utvecklingsprojekt och innovationer med offentliga medel. Det visar sig att det finns ett antal olika organisationer och myndigheter som alla kan bidra till de kostnader som följer med ett utvecklingsprojekt. Utmaningen ligger i fortsatt samverkan mellan dessa organisationer för att effektivisera handläggningen.

Gruppen för teknik- och innovationsspridning

Ordförande/sammankallande: Vakant

Gruppens aktiviteter har i praktiken upphört och en ny form för samverkan och samordning fordras för ett sammanhållet innovationsstödssystem.

2 Västernorrland – attraktivt och funktionellt

2.1 Utvecklingspotentialer i länets kommunikationsstråk

Kommunikationsgruppen

Ordförande: Nina Loberg, Länsstyrelsen

Sekreterare: Vakant

Inriktning

Kommunikationsgruppen är ett forum för transportslagsövergripande samtal om aktuella och angelägna frågor om vägar, järnvägar, sjöfart och flyg. Det kan vara strategiska utvecklingsfrågor, förslag, analyser och utredningar som påverkar person- och godstransporter.

Mål

Ökad pendling mellan de regionala/lokala arbetsmarknadsområdena, utveckling av en östvästlig förbindelse i Mittnordenkorridoren, nyskapande arbetstillfällen inom satsningarna Botniabanan och Ådalsbanan.

Hittills uppnått

Projekt *Bästa Resan – Hållbar regionförstoring med ett hela-resan perspektiv* startade under senhösten 2008. Länsstyrelsen har anställt två projektledare samt två transportrådgivare till projektet. Målet med projektet är att uppnå hållbar regionförstoring ur ett ”hela-resan” perspektiv, dvs att hela resan ska fungera från dörr till dörr. Syftet är att uppnå attraktiva arbetsmarknadsregioner genom hållbar regionförstoring och ökat kollektivt resande. Projektet omfattar tre fokus-områden, Attityder och beteenden, attraktiva småskaliga bytespunkter och samhällsplaneringen kopplat till trafikering och utvecklingsplanering. Projektet har en budget på totalt 45,6 mkr, varav medfinansieringen från EU uppgår till 22,8 mkr. Övriga deltagare är landstingen i Västernorrland och Västerbottens län, Region Västerbotten, Vägverket, Banverket, Samtrafiken, Västernorrlands Läns trafik AB, alla kommuner i Västernorrland samt två kommuner i Västerbotten. Projektet pågår till juni 2011.

En regional systemanalys över de fyra norrlandslänens transportsystem redovisades till regeringen i september 2009. I den regionala systemanalysen prioriteras bl a den Botniska Korridoren och Mittnorden-korridoren.

En idéstudie över minskade restider längs Mittbanan har tagits fram gemensamt av banverket, Länsstyrelserna i Västernorrland och Jämtland, samt Sundsvall, Ånge, Bräcke och Östersunds kommuner. Åtgärderna visar god samhällsnytta.

Två vägätgärder inom världsarvet Höga kusten (Norrfällsviken samt Berghamnsvägen) fick klartäcken till medfinans från EUs strukturfonder under året.

Regeringen gav slutligt klartäcken för projekt E4 Sundsvall genom sitt beslut om närtids-satsning i september. Projektet medfinansieras av Sundsvalls kommun och kommer att genomföras med hjälp av broavgifter. Projektet medför bland annat möjligheter för utveckling av de centrala delarna i Sundsvalls stad och förbättrad regionintegrering.

Pendlarparkering Ullånger, som invigdes hösten 2007, är ett pilotprojekt för en ökad kollektivtrafikanvändning och samåkning, med stor fokus på utformning, estetik och utökad service och trygghet.

Projekt Ostkustbanan/Ådalsbanan med Sundsvalls kommun som projektägare genomförs för att lobba fram åtgärder på de största flaskhalsarna på järnvägen.

Länstransportplanen reviderades i december 2007 för att möjliggöra ett genomförande av en kollektivtrafiksatsning i Birsta. Satsningen omfattar motorvägshållplatser, pendlingsparkering och omstigning mellan lokal och regional busstrafik. Finansieringslösningen omfattar bland annat strukturfondsmedel, bidrag från länstransportplanen, Sundsvalls kommun samt privat medfinans.

Sundsvalls Hamn finns med som en av tio strategiska hamnar i landet i hamnstrategi-utredningen. Enligt regeringens direktiv ska nu trafikverken och länen arbeta vidare utifrån utredningens prioritering så att utpekade noder får full funktionalitet bl a avseende landanslutningar.

Arbetsläge våren 2009

Fortsatt arbete i projekten Bästa Resan, Botniska Korridoren och Ostkustbanan/Ådalsbanan.

Länets prioriteringar i transportinfrastrukturen ska tydliggöras i arbetet med infrastrukturplaneringen 2010-2021. Arbetet ska redovisas till regeringen under hösten 2009. Viktigt att det transportslagsövergripande perspektivet för gods och persontransporter lyfts fram.

2.2 Utveckling för ett boendebaserat näringsliv

Referensgrupp för Landsbygdsutveckling

Ordförande: Vakant

Sekreterare: Vakant

Ingen rapportering

Livsmiljögruppen

Ordförande: Chanett Edlund Länsstyrelsen

Sekreterare: Solgun Lundgren Länsstyrelsen

Inriktning

Gruppen arbetar utifrån Vision 2010 och handlingslinjen Livsmiljö - det goda vardagslivets län. Dvs. livsmiljögruppen är i grunden en handlingslinje men har även inlemmats i RTP or-

ganisationen utifrån ett av åtgärds målen i RTP; att förstärka och vidmakthålla kvalitativ livsmiljö mätt enligt livsmiljöboks slutet. Det är framförallt detta åtgärds mål inom ramen för RTP som livsmiljögruppen är engagerad i.

Mål

Vårt utvecklingsmål är att utveckla livsmiljön med särskilt fokus på att attrahera fler unga människor

Uppdatering hösten 2008

Livsmiljögruppen träffas regelbundet och har upprättat en arbetsplan utifrån några av de utmaningar som lyftes fram i föregående livsmiljöboks slut. Gruppen försöker också lyfta fram goda exempel från kommunerna för spridning. Ett exempel på spridning under hösten är den utvärdering och de erfarenheter och som gjorts i Kramfors som varit försökskommun för alkohol och drogförebyggande arbete. Trygghetsfrämjande och skadeförebyggande arbete, där ett tydligt orsakssamband till alkohol och droger finns, är viktiga livsmiljöfrågor.

Kontinuerligt presenterar deltagarna också statistik från länet, förändringar i organisationer och regelverk mm ur ett brett socialt perspektiv. Detta utbyte mellan olika verksamheter ger många olika professioners vinklingar av länets livsmiljöfrågor.

Under hösten har revideringen av RTP varit uppe till diskussion och remissvar har lämnats in. Bl.a. har folkhälsofrågor som en viktig del av den sociala hållbarheten lyfts fram. Även en genomförd hälsokonsekvensbedömning av remissförslaget har presenterats och diskuterats.

Livsmiljöboks slut 2008 har påbörjats och livsmiljögruppen fungerar som referensgrupp men bidrar också med statistikunderlag och goda idéer. Genom livsmiljögruppen sker en omfattande spridningsinsats av den färdiga produkten till många ledningsgrupper och styrelser i organisationer och myndigheter i länet.

2.3 Kulturutveckling och kulturarvet

Kulturforum

Ordförande: Kenneth Westin (s), Landstinget

Vice ord.: Gunilla Pontén (s), Timrå kommun

Sekreterare: Åsa Claesson-Nordin, Kommunförbundet Västernorrland

Inriktning

Kulturforum Västernorrland är ett samrådsforum för politiker och ledande tjänstemän från kommunernas kultur- och fritidsnämnder samt politiker och ledande tjänstemän från landstingets regionala nämnd samt tjänstemän från kommunförbundet, länsturismen och länsstyrelsen. Kulturforum skapar erfarenhetsutbyte på länsnivå och fungerar som remissorgan i gemensamma regionala kulturfrågor samt initierar samverkansprojekt mellan kommunerna och landstinget inom kulturens område.

Mål

Att stärka kulturen i länet genom en ökad samverkan i gemensamma kulturfrågor.

Att bidra till ökad förståelse för kulturfrågornas betydelse i tillväxksammanhang.

Att kulturområdet genom koppling till RUP och RTP ska bidra till utveckling och tillväxt i länet.

Uppdatering hösten 2008

Under hösten har "FUNKY" ett idéprogram för de kreativa näringarna i Västernorrland 2008-2013 formulerats. Programmet utgår från de små upplevelseföretagens behov av utvecklingsinsatser för att kunna växa, kommunernas behov av att öka sin attraktivitet för invånare och besökare samt det övriga näringslivets behov av mervärde i sina tjänster och produkter. FUNKY ligger till grund för en projektansökan "CBA Creativ Business Arena Västernorrland, inom MÅL 2, som syftar till att starta ett långsiktigt arbete med utveckling av de kreativa näringarna i Västernorrland.

Efter en förstudie under året beviljades i december projektet "SKISS" med stöd ur Europeiska Socialfonden och landstinget som ägare, där konstnärer ska arbeta i personalgrupper på arbetsplatser inom skola, äldreboende, BUP och Kriminalvård i Sundsvall och Härnösand. Under året beviljade Mål 2 projektet "Konst i Världsarvet" genomförde en öppen konståvling under sommaren och hösten som lockade många att lämna bidrag. Projektet ägs av landstinget i samverkan med bl.a. Kramfors och Örnsköldsviks kommun.

Under våren 2008 fick Kulturforum i uppdrag att bereda frågan om en regional plattform för den sektor som verkar på ungdomars fritidsarena. Bakgrunden är ett projekt kring kvalitets- och kompetensfrågor med inriktning mot ungas fritid. Projektet drivs av Kommunförbundet Västernorrland tillsammans med länets kommuner. Inom ramen för uppdraget har en arbetsgrupp arbetat fram ett förslag om ett Open Space på Söråkers Folkets Hus den 2 februari. Målgruppen är tjänstemän, politiker, samordnare, konsulenter och andra som arbetar med ungas kultur och fritid.

Norrstyrelsens arbetsgrupp Kultur har under hösten 2008 haft i uppdrag att kartlägga kulturområdet inom Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland. Kartläggningen avser, inom regionala skillnader och likheter, gränssnitt landsting/kommun, ekonomi och personal, samt nyckeltal och kvalitetsmått. Rapporten beräknas vara klar i början av 2009.

Den 16-18 oktober genomfördes Kulturting 2008 i Sundsvall. Årets tema var scenkonst med flera Mittnordiska inslag då en stor mittnordisk scenkonstfestival arrangerades samtidigt.

Kulturforum har under hösten 2008 beslutat om ändrade arbetsformer. Politiker och tjänstemannagruppen slås under 2009 samman.

Kulturforum inlämnade remissyttrande över reviderat Tillväxtprogram 2008-2010. Informerades om samarbete mellan de nordligaste läns museerna där Murbergets profil föreslogs vara ABM och konservering. Diskuterades behovet av kunskapsutveckling och forskning inom kulturområdet.

I december inbjöd SKL till information om den nationella Kulturutredningen vars förslag läggs fram 12 febr 2009. Den kommer att bygga mycket på större uppdrag till regioner/landsting att fördela statliga medel inom regionen till institutioner, kommuner, organisationer m.m. Utarbetande av nya Regionala Utvecklingsprogram kommer att vara en förutsättning för dialog med staten.

Kommande utmaningar

Utmaningar inför 2009 är att driva frågor vidare som har initierats genom samverkan i Kulturforum samt att hitta formerna för samarbete i framtiden med Jämtlands län. Bland dessa utmaningar finns

1. Utvecklingen av storprojekt Kreativa näringar med bl.a. Kulturguiden Online som kommunikationsplattform.
2. Att hitta formerna för Kulturforums fortsatta arbete som regional plattform för kvalitets och kompetensutveckling som stärker ungdomsarbetet i kommunerna och landstinget.
3. Att förhålla sig till Kulturutredningens förslag
4. Att förhålla sig till ny organisation för RTP arbetet
5. Att skapa förståelse för kulturens roll för regional välfärd och tillväxt

2.4 Miljödriven utveckling som tillväxtmotor

Arena Miljölänets Västernorrland

Olle Chorell

Lidia Suokko

Ett nytt projekt med namnet **Arena Miljölänets Västernorrland** startade den första januari 2008. Som namnet antyder finns en nära koppling till det tidigare och nu avslutade Miljölänets Västernorrland. Det nya projektet är en naturlig fortsättning på den plattform som blev ett av resultaten i Miljölänets Västernorrland där vi undersökte och bearbetade en mängd möjligheter, idéer, uppslag och planer. Resultaten av denna genomgång grupperades och rangordnades och ligger nu till grund för det nya projektet. **Arena Miljölänets Västernorrland** har till syfte att höja medvetenhet och kunskapsnivå i miljö- och energifrågor, att skapa engagemang och knyta samman aktörer för miljödriven utveckling samt att ytterligare profilera länet som en hållbar region.

Arena Miljölänets Västernorrland ska vara en samlande och drivande men neutral arena för aktiviteter inom miljödriven utveckling i såväl näringslivs- som medborgarperspektiv. Samtliga länets kommuner, länsstyrelsen, landstinget och EU Mål 2 är medfinansierare och projektet ska pågå till och med 2010. **Arena Miljölänets Västernorrland** har därmed möjlighet att väva samman regionens efterfrågan och utbud med våra resurser och möjligheter men projektet ska också samverka med andra regioner.

Det nya projektet tar avstamp i Vision Västernorrland 2010, det regionala tillväxtprogrammet och de 16 miljömålen. Följande fyra huvudmål är ledstjärnor i det arbete som nu håller på att form i och med starten av **Arena Miljölänets Västernorrland**:

- Utveckla nya och existerande mötesplatser för politiker, medborgare, företagare och forskare.

Utifrån ett systematiskt och lärande miljöarbete inom samhälle, företag och akademi finns stora möjligheter för regional utveckling som bör nyttjas. För att öka medvetenheten kring dessa frågor krävs former för samarbete där politiker, beslutsfattare, näringsliv, medborgare m fl. kan mötas över kommunala och sektorsgränser.

- Främja demonstrationsobjekt och lyfta fram goda exempel från företag, akademi och samhälle.

Behovet av att skapa en samlad regional bild för att öka efterfrågan på produkter och tjänster inom miljö- och energiområdet, är stort. Genom att koppla samman demonstrationsobjekt,

goda exempel och referensanläggningar med exempelvis besöksmål kan nya regionala profiler skapas.

- Tillvarata existerande nätverk och utveckla nya vid behov.

Genom samverkan kan lokala nätverk och regionala aktörer finna utvecklingsformer som bidrar till en regional utveckling. Det finns också en stor potential i att bredda nätverksamarbetet med grupperingar som traditionellt inte förknippas med miljödriven utveckling.

- Koppla samman kompetensutveckling och forskning med företag och samhälle.

Elever, studenter, och anställda vid skolor och universitet utgör naturliga fora för utveckling, tillväxt och värdeskapande insatser. Företagens behov av fortbildning inom nyckelområden, behovsstyrd forskning samt generellt bättre koppling till akademien är viktiga områden för länets utveckling.

Under perioden har projektet etablerats och lagt grunden till konkreta aktiviteter. Informationsinsatser liksom inventering av behov och önskemål har lett fram till de ambitiösa planer, som nu ska realiseras.

3 Prioriterade Kluster och Innovationssystem

3.1 Kris- och konflikthantering samt räddning

Safety and Rescue region

KLUSTERNAV: VAKANT

Inriktning

Myndigheter, organisationer och företag som arbetar med olika perspektiv på kris- och konflikthantering samt räddning.

Den gemensamma visionen är ett internationellt erkänt kluster, som är uppbyggt och drivs av en sammanslutning av företag, myndigheter organisationer och universitet.

Den ökade internationaliseringen ställer högre krav på företagen för att ta del av den gigantiska marknaden som står till förfogande. Samverkan mellan de olika aktörerna kommer att stimuleras genom det kommande projektets huvuduppgift, som blir att tydliggöra denna marknad och skapa ett reellt marknadstryck. I en sammanhållen process kommer projektet att genomföra marknadsaktiviteter, lärande, olika former av stöd och initiativ som resulterar i konkreta affärer.

Projektet SRR som avslutades 080630 har gett erfarenheter som kommer att vara till gagn för den fortsatta klusterbildningen. Speciellt gäller detta början till den miljö för lärande och innovation via lärprocesser som skapats.

I samverkan med Jämtlands län kommer ytterligare aktörer med kompetens och produkter att knytas till det kluster som nu byggs upp i Västernorrland. Till detta kopplas ett antal enskilda aktörer med internationell spets och som geografiskt har sin hemvist någonstans i övriga Sverige. Därmed finns goda möjligheter att en fortsatt framgångsrik klusteruppbyggnad ska kunna realiseras.

Klusterbildningen går nu från startfasen, vilket innebär att klusteridén är väl förankrad bland aktörerna och det finns en vilja till en nära samverkan, till den andra fasen, tillväxtfasen, som inleds i och med det kommande mål 2 projektet. (Positivt beslut från NUTEK 081215)

Projektledare samt affärs-/marknadsutvecklare kommer att rekryteras i början av 2009.

1.2 Kvalificerade informationssystem och företagservice

Samhällets Informationssystem

Ingen rapportering

Bank, försäkring, pension

Klusternav: Nätverkskoordinator, Sara Andersson, Åkroken Science Park AB

Programråd:

Mats Wiklund, Länsförsäkringar Västernorrland

Charlotte Barta, Skandia,

Agneta Englund, If,

Edith Andresen, Mittuniversitetet

Inriktning

Nätverkets strategi är att skapa ett kompetenscentrum på området i Sundsvallsregionen. Det ger möjlighet att utveckla och expandera branscherna regionalt, då specifik individbaserad kunskap inte är så lätt att flytta till storstäderna.

Mål

Nätverkets vision är att Sundsvallsregionen genom tillväxt och kreativ samverkan ska bli Nordens ledande kompetenscentrum inom bank, försäkring och pension.

Hittills uppnått

BFP-området redovisar en stabil tillväxt under perioden 2003-2008 med cirka 255 nya jobb, en ökning med närmare 15 %. Den positiva utvecklingen förklaras främst av en ökad grad av regional lokalisering av nationella funktioner. Speciellt betydande är utvecklingen för Skandia, som tillsammans med If och SPV tillhör de största arbetsplatserna inom BFP. Det senaste året har framför allt Nordeas kundtjänst på Kolvägen i Sundsvall haft en positiv sysselsättningsutveckling.

Arbetsläge hösten 2008

För den fortsatta tillväxten identifierades tidigt tillgången till forskning och högre utbildning som viktiga framgångsfaktorer. Nätverket har därför inriktat en stor del av sitt arbete mot detta. Under hösten har uppbyggnadsarbetet av CER - Centrum för forskning om ekonomiska relationer fortsatt. CER ska bedriva branschnära forskning om företags och individers ekonomiska relationer med branscherna bank, försäkring, pension och revision, samt erbjuda kvalificerad vidareutbildning.

Grunden till CER:s finansiering kommer ifrån ett Mål2-projekt med en treårig budget om ca 18 miljoner kr. Medfinansiärer är Länsstyrelsen i Västernorrland, Mittuniversitetet, Sundsvalls kommun samt åtta privata aktörer.

Under hösten har också arbetet fortsatt med att utveckla och marknadsföra den framtagna inriktningen mot bank, försäkring och pension på Mittuniversitetets ekonomutbildning. På grund av universitetets långa planeringstider kommer den första studiegången att starta först höstterminen 2009.

Höstens finanskris har gett stora effekter på nätverksarbetet, när tid och kraft inte funnits över till annat. Företagens engagemang i nätverket har med andra ord varit mycket lågt under 2008:s oroliga höst och vinter.

Stödbehov/utmaningar

Navet upplever att BFP-nätverket står inför ett vägval när nätverksmedlemmarna har mycket begränsad tid och knappa resurser att lägga på gemensamma aktiviteter och samverkansprojekt. Fortsatt engagemang kommer att krävas för uppbyggnaden av CER samt för att BFP-inriktningen på universitetets ekonomutbildning ska bli lyckad, men nätverkets fortsatta utveckling på lång sikt är i dagsläget obestämmd. Navet planerar att under 2009 initiera en process för att hitta nya arbetsformer och nya gemensamma projekt i nätverket.

Arkivlänet Västernorrland

Kontaktpersoner:

Märta Molin, samordnare för ABM Resurs, Carina Strömberg, Landsarkivet i Härnösand, Jan Sahlén, Landstinget

Arkivlänet Västernorrland inriktning 2008 – 2009

- några goda exempel

Västernorrland har en unik miljö för fortsatt utveckling av arkivverksamheter, från traditionell arkivverksamhet till framställning, hantering och forskning kring elektroniska dokument och informationssystem. Denna rapport utgörs av några nedslag i ”Arkivlänet – ABM-länet” (ABM - arkiv, bibliotek, museer i samverkan).

Arkivlänet – ABM-länet

Samverkansinitiativet ABM Resurs fungerar fortsättningsvis, tillsammans med landsarkivet i Härnösand, som en stödjande och sammanhållande resurs för länets arkivverksamheter, liksom för övrig abm-sektor, d v s arkiv, bibliotek och museer. Sedan flera år har ovanstående verksamheter anordnat seminarier och fortbildningsdagar för sektorn, och man har aktivt deltagit i länets tillväxtarbete; kanske framförallt genom Stora Partnerskapet. Under de senaste årens debatt bland länets arkivverksamheter har några fält utkristalliserats som speciellt viktiga för framtiden. Dessa är

Dokumenthantering (Records management) - fortsatt utveckling av metod- och teknikstöd för processanalys, metadata, strukturering och dokumentkontroll m.m. för effektivisering och kvalitetssäkring. Forskning och utveckling av ett datalabb vid MIUN, i syfte att stärka dokumenthanteringen och informationsförvaltningen i olika typer av verksamheter.

Kulturarv & tillgänglighet - fortsatt metod- och teknikutveckling för digitalisering och digital informationsförsörjning av kulturarv, utveckling av resurser för lokal medverkan och kulturarvsportaler som miljö för tillgängliggörande och samverkan. Sedan 2007 är flera arkiv, bibliotek och museer i länet aktiva i EU-projektet EuropeanaLocal, vars huvudsyfte är att förse den europeiska portalen Europeana med kulturarvsmaterial från de ingående regionerna, samt utveckla metoder för exempelvis samsök.

OAIS (Open Archival Information System) - utveckla ett nationellt kompetenscentrum kring frågor som metod- och teknikutveckling för arkivering, långsiktigt bevarande och återvinning av digitala informationsresurser, praktisk implementering samt forskning. Värdera och anpassa den internationella modellen för utvecklande och förvaltande av digitala arkivsystem, OAIS till svenska förutsättningar.

Access - <http://abm.murberget.se/access.html>

Under 2006-2008 hade Kulturrådet i uppdrag att genomföra sysselsättningsåtgärder inom kultursektorn för att stärka arbetet att bevara, vårda och tillgängliggöra samlingar, föremål och arkivalier. Av de totalt 924 personer som anställdes i landet var drygt 80 sysselsatta i länet. Många kvalificerade personer bereds möjligheter till arbete, vilket i sin tur påskyndat den förnyelseprocess och den utveckling av hållbar konkurrenskraft i en allt mer kunskapsorienterad ekonomi som RTP betonar. Den 20 januari 2009 kom beslut från Kulturrådet att Accesssatsningen fortsätter t.o.m. 31 juli 2009, men nu i mindre omfattning än tidigare. Länet beviljades vid detta beslutstillfälle 2 340 tkr, nära 10 % av det totala anslaget. Satsningen har hittills gett upphov till bestående verksamheter som:

Portalen Kulturarv Västernorrland: Idag är portalen en av de ledande i landet, speciellt vad gäller sökmöjligheter. Funktionen ”kartsök” har rönt nationellt intresse, och visat sig vara en resurs för länets turismnäring, skolor och forskargrupper - <http://www.kulturarvvasternorrland.se/Default.aspx?tabid=225>

MKC har fortsatt utveckla skanning av fotografiskt material, och skanning av prioriterat material inom Statens arkiv samt förfinad filhantering.

SVAR har i samarbete med **Landsarkivet i Härnösand** utvecklat metoder för digital överföring av starkt efterfrågat arkivmaterial inom ett projekt kallat DAF.

Folke Bernadotteakademins arkivprojekt etablerades delvis genom Access. Verksamheten sysselsätter fem personer i arbetet med att tillgängliggöra svenska myndigheters insatser i internationellt fredsbevarande arbete. Resultatet är en unik databas med material från bl. a Krigsarkivet, Riksarkivet, Utrikesdepartementet, Statens Räddningsverk, SWEDINT och Rikspolisstyrelsen.

Rapporter från länet

Landsarkivet i Härnösand

Landsarkivet i Härnösand har fortsatt konsolidera sin ställning som ett av norra Europas största och modernaste arkiv. Utvecklingen av Arkivcentrum Nord på Kusthöjden i Härnösand har fortsatt och i november 2008 hölls en högtidlig invigning. Arkivcentrum består nu av Föreningsarkivet i Västernorrland, Härnösands kommunarkiv, Landsarkivet i Härnösand, Landsarkivet i Västernorrland och Näringslivsarkiv i Norrland. Under 2008 har Bolagsverkets arkivverksamhet tillkommit. Centrumbildningen ger upphov till nya och fördjupade samverkansformer mellan arkivverksamheter och till mer kraftfull metodutveckling.

Andra aktuella verksamheter:

- Skanning av fastighetsböcker, ett 5-årigt projekt i syfte att skanna, indexera och digitalt tillgängliggöra detta efterfrågade material.

- IM-vård, ett 5-årigt projekt med syfte att reparera, skanna och digitalt tillgängliggöra äldre fastighetshandlingar.
- IM-FIND, ett 3 årigt strukturfondsprojekt som drivs av MKC med landsarkivet och lantmäteriet som partners. Projektet syftar till att finna och utveckla metoder för automatisk indexering och återsökning av skannade bilder.

Riksarkivet, Mediakonverteringscentrum – MKC i Fränsta

Under 2008 har MKC framställt 22,6 miljoner digitala bilder vilket är den största produktion någonsin (2007 = 21,8 M bilder). Omsättningen var 46,6 Mkr (2007= 46 M kr). MKC har investerat 2,5 Mkr i ny utrustning under 2008 där bl.a. ficeskanner och en avancerad höghastighetsskanner för lösa blad ingår. Under 2009 beräknas orderingången sjunka betydligt jämfört med tidigare år och ett omställningsarbete som genomfördes under våren 2008 har resulterat i att 24 personer har fått sluta sin anställning hos MKC under 2008. Antalet anställda 2009-01-01 är 65 personer. Projekt IMFIND (hitta bilder) pågår enligt plan och avslutas 2010-08-31.

I regleringsbrevet för 2009 har regeringen begärt en utredning om MKC avseende:

- Bedöma den långsiktiga efterfrågan av storskalig skanning av arkivmaterial inom staten och möjligheterna att bedriva verksamheten som en helt avgiftsbelagd verksamhet inom Riksarkivet
- Bedöma förutsättningarna för andra finansieringsformer, framtida verksamhetsinriktning och organisation.

Rapport ska lämnas till regeringen senast 2009-09-01

Det två stora uppdragsgivarna för MKC är Lantmäteriet och Riksarkivet men arbeten har också utförts åt ett flertal kommuner, Länsstyrelsen Malmö, Landsarkivet i Härnösand, Folke Bernadotteakademien, Statens konstråd, Princo och SGU. Uppdraget för Lantmäteriet går mot sitt slut och förväntade beställningar för 2009 sjunker med ca 30 % för att helt upphöra under 2010. Uppdraget från Riksarkivet pågår fram till och med 2013. Konsultuppdrag har utförts 2008 åt Swedesurvey i Kroatien och Serbien. Några nya konsultuppdrag är inte planerade för 2009. MKC fortsätter att delta i EU samarbetet för digitalisering av det Europeiska kulturarvet Under 2008 arbetade 3 personer i Accessprojektet hos MKC Dessa personer fortsätter att arbeta i Accessprojektet tom 2009-04-30. Kulturrådet beviljade i januari 2009 MKC ytterligare 510 tkr av Accessmedlen för fortsatt digitalisering. De arbetsuppgifter som hittills har genomförts är utveckling av system och metoder för skanning av fotografiskt material. Skanning och filhantering av prioriterat material hos Statens arkiv har också genomförts.

Sveriges Radio Förvaltnings AB - Digitalisering av ljud och bild

Sveriges Radio Förvaltnings AB, SRF, ska i sin anläggning i Ånge fram till årsskiftet 2009/2010 fabriksmigrera och digitalisera 110 000 timmar inspelade TV-program (116 000 videoband). Uppdragsgivare är Statens ljud- och bildarkiv (SLBA), SVT och UR. Under 2008 har 34 000 videoband digitaliserats i Ånge. SRF Ånge hade i december slutfört sitt uppdrag till SLBA att digitalisera 11 400 videoband. En hel del utvecklingsarbete sker kontinuerligt för att effektivisera produktionen. Den 13 – 14 oktober gjorde representanter för SRF en presentation av verksamheten i Ånge på konferensen Lagring – Arkiv, som arrangerades av Mittuniversitet i samarbete med Sundsvall 42. SRF Ånge har i mars och september sökt EU-stöd Mål 2 för att i samarbete med SR och UR utöka verksamheten i Ånge med kunskap och

teknik för digitalisering av radioband. Nutek har inte beviljat någon ansökan. Komplettering med ljudmigring gör det möjligt att ta in fler typer av uppdrag. Därför har en förstudie genomförts under tredje kvartalet.

Näringslivsarkiv i Norrland - NIN

NIN är en ideell förening bildad 1985 för att bistå norrländska företag med skötsel av arkiv. NIN finns i Arkivcentrum Nord, Härnösand. Uppdraget är att ge företag möjligheter att förvara arkiv på säkert sätt till låga kostnader, samt att främja forskning med anknytning till Norrlands näringsliv. Ett av NIN:s mål är att fortsätta växa. I nuläget är NIN beroende av offentliga anslag. Ett annat mål är att erbjuda arkivtjänster åt företag och arbeta för att främja forskning kring norrländskt näringsliv. Sedan sommaren har NIN skrivit avtal om deposition med Utansjö Bruk AB (Rottneros AB) och arkivleverans kom därifrån i samband med nedläggningen. NIN har dessutom varit i kontakt med flera intressanta framtida deponenter. NIN är i slutskedet av sitt projekt med en förstudie för en etablering av ett klimatarkiv för fotografiskt material i Härnösand. NIN har under de senaste åren upplevt en stor ökning av inkomna arkiv, forskarförfrågningar och besökande forskare. Antalet forskarförfrågningar beräknas ha ökat med nära 500 % sedan 2006! Under andra delen av 2008 hade man fler förfrågningar än under hela 2005 och 2006. NIN har en arkivchef, det är föreningens förhoppning att fler ska anställas under året. Ett första steg kan vara korttidsanställningar vid större leveranser under 2009. En utmaning för NIN är att marknadsföra sig så bra att ännu fler företag ser fördelarna med att deponera sina arkiv hos oss. I slutet av 2009 kommer NIN därför att, tillsammans med Centrum För Näringslivshistoria, anordna ett marknadsföringsseminarium för NIN:s och Företagsarkivet i Västerbottens styrelse och personal. En annan utmaning är att fortsätta förbättra tillgängligheten till arkiven.

Mittuniversitetet - Arkiv- och informationsvetenskap

Dr Karen Anderson från Edith Cowan University, Perth Australien tillträdde i januari 2008 sin post som professor i arkivvetenskap. Professuren är den första ordinarie i ämnet i Norden. Karen Anderson har också under året engagerats som gästprofessor vid den norska arkivutbildning som bedrivs vid universitetet i Oslo. Under året lades också den första avhandlingen fram vid Miun med fokus på arkivfrågor Erik Borglunds "Design for Recordkeeping". Studenttillströmningen är fortfarande hög och ca 250 studenter har passerat någon av verksamhetens kurser under 2008 och där den största andelen återfinns på de grundläggande kurserna. Målsättningen är dock att öka andelen studenter på de mer avancerande kurserna – där vi under hösten bland annat igångsatt kurser tillsammans med arkivutbildningen i London (UCL). Målsättningen är tillsammans med partnererna i Europa under 2009 igångsätta en internationell masterutbildning inom arkiv- och informationsvetenskap.

I början av 2008 avslutades två forskningsprojekt dels Miun:s del inom projektet Bygga Villa – ett projekt som syftade till att skapa en ingång - Online - till allt en medborgare behöver för att planera, bygga och bo i ett hus. Vår del har varit att studera konsekvenserna för informations- och dokumenthantering i digitala tjänster där olika sektor (privata och offentliga) och myndigheter arbetar tillsammans i en gemensam e-tjänst. Det andra projektet som avslutades var SMEdoc som studerade problem och möjligheter hos små- och medelstora företags informationshantering. Och där vid kunde konstatera det finns stora tidsvinster och därmed ekonomiska fördelar av bättre strukturera sina digitala flöden.

I slutet av 2008 beviljades projektmedel (Mål 2) som syftar till att studera och skapa metoder, modeller och verktyg för en effektivare informationshantering och förvaltning inom både offentlig förvaltning och företag. Inom detta projekt kommer bland annat två doktorander att

anställas under en period av 3 år. Samverkan på olika områden växer och arkiv- och informationsvetenskap deltar i olika nätverk i Europa som skall främja utbildning, deltar också aktivitet i standardiseringsarbete och ingår SIS arbetsgrupp för Dokumenthantering - Arkivering.

EuropeanaLocal - <http://abm.murberget.se/europeanalocal/index.html>

27 länder i Europa deltar i ett projekt i syfte att utveckla och testa tekniker och standarder för utbyte av digital information inom kulturarvsområdet. Digitaliserat materialet ska tillgängliggöras genom Europeana - <http://www.europeana.eu>. Som enda region i Sverige bjöds Västernorrland, genom ABM Resurs, in att samverka i det treåriga projektet, vilket omsätter 4,3 miljoner euro. Genom projektet ges möjligheter att marknadsföra unikt material och på så vis stärka bilden av Västernorrland. Främsta syftet är dock att hitta nya och förbättrade möjligheter till samsökning mellan databaser på såväl regional som internationell nivå. Tillsammans med ABM Resurs medverkar SVAR, Sundsvallsminnen/Medelpadsarkiv, Landsarkivet i Härnösand, Länsbiblioteket Västernorrland, Länsmuseet Västernorrland och Midälva genealogiska förening. Projektet håller dörrarna öppna för flera aktörer. Satsningen stämmer väl överens med RTP-områden som berör kulturarv, kreativa näringar, besöksnäring och det digitala samhället. Under hösten har inventeringar av digitaliserade samlingar i länet, lämpliga att leverera till Europeana, gjorts, och även standarder och befintlig teknik har kartlagts. En rad träffar har genomförts och en viss samordning mellan de nationella projekten Athena och APEnet pågår. Utmaningen framöver blir att lyfta fram det av vårt digra digitala kulturarv som kan vara intressant för en nationell och internationell publik. Vi inriktar oss främst på de kulturarvsområden som lyfts fram i Kulturarv nu, det strategiska kulturarvsprogrammet för Västernorrland.

3.3 Cellulosa och energirelaterad industri

Massa- och pappersindustrin

Åkroken .

Klusternav: Lars Nelding, Åkroken Science Park, Jonas Berggren, SSG, Kjell-Arne Engberg, Engbergs Transportsystem AB, Håkan Freudenthal, Market Wind International, Erik Häggström , Future Management, Håkan Strömqvist, Timrå kommun.

Inriktning.

Inom Åkroken Fibre Network samverkar ett 60-tal företag för fortsatt utveckling inom skogsindustribranschen. Syftet med nätverket är att stärka och utveckla relationer mellan människor och företag inom skogsindustrin i Sundsvallsregionen. Utvecklingsarbetet sker inom och mellan medverkande företag och i samarbete med Mittuniversitetet / FSCN Fibre Science and Communication Network som bedriver skogsindustriell forskning.

Mål.

Att locka den bästa kompetensen till regionen samt skapa mervärden genom att främja kunskapsutbyte mellan regionens aktörer. Finna former för kompetenssamverkan och göra kompetensen tillgänglig för varandra och skapa ett gemensamt lärande samt skapa nya produkter och tjänster.

Hittills uppnått.

Under perioden har ett antal aktiviteter genomförts i nätverket . Bl.a kan nämnas studiebesöket hos The Paper Province i Karlstad den 23-24 sept samt nätverksträffen hos Eka Chemicals i Stockvik den 7 okt. Nyhetsbrevet *Fibre News* som i dagsläget når ca 500 Intressenter har utgivits i två upplagor under perioden.

Under 2008 har Fibre Network dragit ner antalet mötesplatser / nätverksträffar och satsat mer på långsiktigt utvecklande verksamheter i form av projekt.

Projektet Packaging Mid Sweden som i sin projektform ägs av Åkroken Science Park startade den 1 september 2008. Projektets uppgift är att medverka till att få fram intelligenta förpackningar och hitta intressanta utvecklingsprojekt initierade av de i projektet med-verkande företagen (16 st). Projektiden sträcker sig från 1 september -08 till den 31 augusti 2011 och projektkostnaden beräknas till ca 8 miljoner kronor. Projektet finansieras av medel från EU:s strukturfond, Länsstyrelsen Västernorrland, Sundsvalls kommun, Mitt- universitetet och de 16 medlemsföretagen.

Packaging Mid Sweden har på kort tid väckt intresse både nationellt och internationellt. Tillsammans med Mittuniversitetet har projektet arbetat med att bygga upp relationen med bl.a kinesisk förpackningsindustri. Detta har resulterat i att Packaging Mid Sweden och Mittuniversitetet den 2 december 2008 signerade ett s.k "Memorandum of Understanding" Med det kinesiska förpackningsinstitutet CRF (China Packaging Federation). Avtalet syftar till att förstärka samarbetet och utbytet mellan parterna Sverige och Kina.

Bland de utvecklingsprojekt som startats inom Packaging Mid Sweden under perioden kan nämnas:

Biologiskt nedbrytbara förpackningar.

Ett intressant utvecklingsprojekt är storskaletesten av nedbrytbara barriärer. Om testerna lyckas kommer det att ge helt nya möjligheter till att bygga barriärer i förpackningar för livsmedel vätskor, gas m.m

Livsmedelsförpackningar.

I samarbete med Design Västernorrland genomförs rikstäckande workshops med syfte att hitta nya förpackningslösningar som minskar spill och kassationer inom livsmedelsindustrin. Arbetet pågår inom ramen för " Design Open" och pågår t.o.m maj 2009.

Konsumentstyrd förpackningskvalité.

Tillsammans med ett tvärvetenskapligt råd från Mittuniversitetet har ett utvecklingsprojekt initierats utifrån konsumentdriven kvalitetskontroll av livsmedelsförpackningar. Utgångspunkten är att kombinera material, design, industridesign, elektronik, ekonomi och beteendevetenskap och utifrån en konkret utvecklingsidé involvera de olika akademiska resurserna i utvecklingens olika skeden.

Arbetsläge inför våren 2009.

Under våren 2009 fortsätter det projektinriktade utvecklingsarbetet inom Packaging Mid Sweden. Dessutom kommer nätverksträffar på aktuella teman att genomföras., nyhetsbrevet *Fibre News* att utges och nätverkets stora mötesplats *Paper Makers Night* att arrangeras.

Framtidens utmaningar.

Utmaningarna i Fibre Network är att stärka och utveckla relationer mellan människor och företag inom regionen som i nästa steg leder till samarbetet i konkreta projekt och därefter kan utveckla de medverkande företagen och öka konkurrenskraften i dessa företag.

Ett exempel på en sådan utvecklingsprocess är följande:

Företag i nätverket önskade utvecklade kunskaper i elektronisk transaktionshantering i sina kontakter med den köpande industrin.

Åkroken Fibre Network sammankopplade deras intresse med möjligheten att genom EU:s strukturfonder söka medel för att öka konkurrenskraften i regionens små- och medelstora företag. Projektet *Affärsnytta med IT* är i grunden ett regionalt samverkansprojekt

(Västernorrland / Jämtland) med målsättningen att öka konkurrenskraften hos denna typ av företag. Ansökan inlämnades för projektet *Affärsnytta med IT Fibre Network* och besked att ansökan beviljats EU medel kom i december 2008.

Projektets mål är att effektivisera kommunikationen mellan underleverantörsföretag och den köpande industrin (bl.a SCA, Metso Paper osv) och minska administrationen vid inköp och försäljning av produkter och tjänster. Projektets syfte är också att förenkla införandet av elektroniska transaktioner och minska traditionell administration och även öka underleverantörsföretagens exponering mot annan industri.

Deltagande företag i projektet är: Engbergs Transportsystem AB, Timrå, AB Backlund & Burman, Sundsvall, AB N.O Rönne, Sundsvall, Lagge Control AB, Sundsvall, ProExcess i Örnsköldsvik AB och GDM Konsult AB, Sundsvall.

Processum

Klusternav:

Peter Blomqvist, VD Processum Biorefinery Initiative AB

Inriktning

Processindustriklustret i Örnsköldsviks- och Umeåregionen samlar företag inom processkemi, processteknik och processtyrning. Det gemensamma temat för utvecklingsarbetet är Framtidens Bioraffinaderi baserad på skogsråvara och energigrödor.

Mål

När arbetet med att utveckla processindustriklustret i Örnsköldsviksregionen inleddes 2003 formulerades mål som syftade till att stödja befintliga företag, utveckla nya företag, skapa nya jobb samt att stödja utbildnings- och forskningsverksam enligt Triple-Helix-modellen. All verksamhet skulle grundas på förnybara råvaror. Dessa mål gäller alltså med den förändringen att regionen har utvidgats till att även inbegripa Umeå.

Tillsammans med regionens näringsliv, universitet och samhälle vill vi fortsätta att utveckla nya tillväxtprojekt inom bioraffinaderiområdet. Utökad samverkan med BioFuel Region är i detta sammanhang en viktig komponent.

Utveckling av bioraffinaderier är ett prioriterat område för svenska nationella forskningsfinansierare och inom EU:s 7:e Ramprogram. Processum är nu med och tävlar om dessa nationella och europeiska FoU-medel.

Hittills uppnått

Huvuddelen av de mål som sattes upp 2003 har uppnåtts. 126 (60) nya jobb har skapats, 8 (10) företag har bildats, 4 (2) forskningsprogram har initierats, 15 (10) jobb har bevarats. 92 (90) idéer och uppslag har utvärderats och 51 (18) har vidareutvecklats. Dessutom har 3 rapporter publicerats och 2 patentansökningar har inlämnats.

Arbetsläge hösten 2008

Medlemmarna i klustret fortsätter med sin starka finansiering av verksamheten. Verksamheten bedrivs med ett tillsvidare perspektiv.

Den 18 september genomfördes en kick-off för tillväxtinitiativet Framtidens Bioraffinaderi i Husum. Cirka 120 delegater från näringsliv, akademi och samhälle medverkade under eftermiddagen. Tema var innovation och företagande.

I augusti tillsatte Umeå universitet de två nya professorerna, J.P. Mikkola och Leif Jönsson, inom bioraffinaderiområdet eller som det benämns officiellt, teknisk kemi. Prof. Leif Jönsson har även rekryterat en doktorand, Adnan Cevka, till ett doktorandprojekt rörande tillverkning och upprening av enzymer i samarbete med Sekab. Ytterligare en doktorand har rekryterats till området, Peter Strunk, som arbetar med ett cellulosa projekt tillsammans med Domsjö fabriker och AkzoNobel för att öka möjligheterna för vidareförädling av cellulosa. Båda dessa doktorander är rekryterade till Umeå Universitets företagsforskarskola som startade denna höst.

Kempestiftelserna har stött etableringen av de nya professorerna med ett bidrag för införskaffandet av ny laboratorieutrustning.

En ny licenciand, Emma Johansson, har påbörjat sin forskning inom jästodling i samarbete med Sekab och Domsjö fabriker.

Trainee-programmet fortlöper och har hittills varit mycket uppskattat av både företag och trainees.

Under hösten har en ansökan till en utlysning med inriktning mot bioraffinaderi inom EU's 7:e ramprogram utarbetats tillsammans med Umeå Universitet. Ett i vårt tycke starkt konsortium med deltagare från 7 europeiska länder har bildats.

Processum har även förhandlat för att komma med i EU-projektet PROBARK i samarbete med bl.a VTT och KTH, underskrifter väntas ske tidigt våren 2009.

Processum hjälper även Umeå Universitet med ansökan till forskningspropositionen angående biokombinat.

Medel för att bygga upp Centrum Bioraffinaderi ämnas sökas ur EU's strukturfonder. Förberedande arbete har gjorts under slutet av hösten. Målet för ansökan är att komplettera området med pilotanläggningar för att vidare kunna förbättra förutsättningarna för att utveckla bioraffinaderitanken. Medel är redan beviljat via Kempestiftelserna för en ny pilot.

Det har inte startat några nya större utvecklingsprojekt, istället har fokus varit på EU-ansökan, rekrytering av ny VD samt förberedelser för ansökan mot EU's strukturfonder. De befintliga projekten har fortgått och utvecklats. Energigrödeprojektet har fått ytterligare finansiellt stöd och kommer att öka i omfattning. Förberedelser har däremot gjorts för att utöka projektportföljen rejält 2009.

Processum fyller en viktig roll i att utveckla samverkan mellan den akademiska forskningen och industrins både kortsiktiga och långsiktiga utvecklingsbehov. För att förstärka detta arbete inrättades under hösten ett FoU-råd med representanter från näringsliv och Umeå universitet som har till uppgift att tillsammans med VD både initiera samt utvärdera och följa upp forskningsprojekt inom Framtidens Bioraffinaderi.

Representanter från Processum medverkar i länets processledarprogram.

Processum fungerar som den svenska noden i det Europeiska programmet BSR Innonet som syftar till att främja klustersamverkan i Europa. Programmet finansieras i Sverige av VINNOVA. Under hösten var Processum ansvarig för att anordna första workshopen inom pilotprogrammet. Fokus på denna workshop var bioraffinaderi och biobränsle.

KomTek i Örnsköldsvik firade 5-årsjubileum under hösten och arrangerade Naturvetenskapens dagar med deltagande från Processum. Även under KomTek's ordinarie program, deltar Processum med kemiundervisning för barn och ungdomar.

Ett nytt gymnasieprogram för kemi med fokus mot en grön kemi har dragits igång i Örnsköldsvik med stöd från Processum.

Processum medverkade vid Nordiska ministerrådets möte i Umeå i slutet av september. Processum uppvaltade tillsammans med representanter från Perstorp, Södra, Sveaskog och Bioteknik Forum statssekreterare Jöran Hägglund på näringsdepartementet för att uppmärksamma betydelsen av industriell bioteknik inom processindustrin.

Processum medverkade vid Energimyndighetens och VINNOVAs workshop om bioraffinaderiutveckling under oktober månad. Syftet med workshopen var att förbereda myndigheterna och samordna aktiviteter inför kommande utlysningar inom bioraffinaderiområdet.

Den nya landshövdingen Bo Källstrand besökte Örnsköldsviks Kommun och Processumföretagen den 21 oktober.

Processum har deltagit med föredrag i flera internationella konferenser med inriktning mot bioraffinaderier.

Processum har synts i media i ett antal artiklar om bland annat doktorandprojektet om cellulos, energigrödeprojektet och i Örnsköldsviks kommuns Världsklasstidning.

Framtidens utmaningar

Under hösten har den ekonomiska krisen slagit hårt mot medlemsföretagen med vikande orderingång och neddragningar. Detta scenario gör det så mycket viktigare att hitta nya vägar till att utnyttja den råvara vi använder.

Från och med 1:e mars kommer en ny VD att tillträda för Processum. Att först och främst sätta in honom i verksamheten kommer att bli en intressant process och att se vad denne har för visioner ska bli spännande att se.

Inom Processumsfären bildar Domsjö Fabriker, Sekab, AkzoNobel och Övik Energi ett av Europas mest intressanta bioraffinaderier baserat på vedråvara. Vi kan vara med och kämpa för att ett Europeiskt mikrobiologiskt centrum kring vit (industriell) bioteknik baserad på skogsråvara och energigrödor etableras i Västernorrland kopplat till bioraffinaderiet i Örnsköldsvik. Ett sådant centrum blir grogrund för inflöde av nya forskare inom bioteknikområdet och tillkomsten av groddföretag inom industriell bioteknik.

Träförädlingsindustrin - Ywood ekonomisk förening

Klusternav: Agneta Ingvarsson, projektledare

Inriktning

Att arbeta för medlemsnyttan för träindustrin i Västernorrland och Jämtlandslän län.

Mål

Att bygga en stark ekonomisk förening, nätverk och broar mellan Västernorrland och Jämtlands läns företag samt andra kluster inom sektorn skog och trä. Mål fram till 30 jan 2010 är att utveckla gemensamma marknadsstrategier, inköpskanaler/avtal för träindustrin. Analysera

företagens medlemsnytta, och behov av utbildningar för företagen, samt möjliggöra till skräddarsydda utbildningar anpassade till företagens behov och nyrekrytering av personal.

Uppdatering hösten 2008

Aktiviteter som har genomförts under hösten -08

Projektaktiviteter under perioden har varit

- Under augusti månad genomfördes fem lokalmöten, varav fyra möten i Västernorrland och ett möte i Jämtland. Vid varje möte informerades och rapporterades till medlemmarna om föreningens mål och projektets aktiviteter samt möjligheter för företagen. På samtliga fem möten uppstod det diskussioner och stora aktiviteter med många idéer att jobba vidare med.
- Till Trä & Teknikmässan i Göteborg sammanträdde ett 30-tal medlemmar för att ta del av ny teknik därefter en gemensam kvällsaktivitet på havet för social samverkan.
- I september gick det ut en enkät med information och frågor till träindustriföretagen för att göra en behovsanalys gällande företagens transportkostnader med mål att få ett underlag till en gemensam avtalsupphandling för att minska transportkostnaderna i företagen. Många företag anmälde intresse och under december sammanställdes ett förhållandevis transportavtal som möjliggör att minska transportkostnaderna med ca 15-20 % för varje medlemsföretag.
- I oktober genomfördes en gemensam marknadsaktivitet. Åtta medlemsföretag ställde ut tillsammans under fem dagar på Hem & Villa i Stockholm. Samtliga företag var mycket nöjda.
- I november påbörjades en satsning för att bygga en ny plattform på webben, Hemsida version nr 2 är under uppbyggnad.
- I mitten av december anordnades ett CAD möte. Ett antal företagare sammanträdde på Träakademin i Kramfors för att medverka till att lägga fram önskemål och behov till en kommande AutoCad utbildning. Det blev ett mycket dynamiskt och kreativt möte som medförde att det framkom många idéer, åsikter och ett resultat för hur företagen vill ha AutoCad utbildningen upplagd för att den skall vara både kostnads- och kunskapseffektiv. Anbudsfrågan skickades därefter ut med mål att starta AutoCad utbildning i början av februari. Stort intresse och behov har visats från företagen som bådär gott att en skräddarsydd AutoCad utbildningar för företagen kommer startas upp i vårt län.
- Övriga aktiviteter som rullar på är utskick av Nyhetsbrev och information via mail, telefon och övrigt aktivt medlemsarbete.

Arbetsläge 2008

Ywoods ekonomiska förenings medlemmar gjorde under våren 2008 en ansökan till Nutek med en önskan om projektändring i projektet "Ökad produktivitet och konkurrenskraft i träbranschen". Nutek godkände ändringen och ett ändringsbeslut blev godkänt. I augusti -08 erhöll Ywood ändringsbeslutet med samma budgetunderlag. Projektets aktiviteter kunde nu ta fart och det uppstod ett stort intresse och deltagande hos medlemsföretagen och andra intressenter.

Projektgruppen och projektledning har träffats ett par gånger i höst för att diskutera viktiga frågor med fokus på att stärka och möjliggöra företagens framtid och utveckling. Däremellan sker aktiv rapportering och diskussion om vad som händer och sker i föreningen.

Hur vill Ywood se på framtiden

Föreningen är ny som ekonomisk förening, ca ett år. Detta år har det varit fokus på många grundregler och medlemsnyttan. Nu när vi går in mot år två och framtiden kommer det att bli mer fokus på strategiska framtidsfrågor.

1. Kortsiktiga aktiviteter

- a. Nätseminarie för social samverkan mot medlemsnyttan, övernattnig och företagsbesök
- b. Medlemsbesök på företag
- c. Styrelseutbildning – finansiellt informationsmöte
- d. Ligna Hannover maj 2009, internationell maskinmässa i Tyskland

2 Förslag på långsiktiga aktiviteter/projekt

- a. Gemensamma avtal gällande el, försäkringar och marknadsinformation/bygg
- b. Skol – Utbildningsupplägg utifrån analys, samarbete med TMF
- c. Resurscentra - vilken inriktning?
- d. Sök av monteringsföretag/förmedlare med kunskap om montering/insättning arbeten för medlemsföretagens produkter i andra delar av landet, ex Sthlm
- e. Etablering för Ywood ekonomisk förening för en långsiktig utveckling
- f. Utveckla och fördjupa nätverket mot Jämtlandsföretagen och andra kluster

Hållbar energi

KLUSTERNAV: Vakant

Ingen rapportering

BioFuel Region

KLUSTERNAV: Eva Fridman och Thomas Larsson, BioFuel Region.

Mål

Följande verksamhetsmål har satts upp för våra tre fokusområden 2008

Samhällsomställning

1. Starta ett fungerande lärarnätverk som arbetar med Verktyg för hållbar utveckling.
2. Alla medlemmar ska uppleva nyttan med sitt medlemskap samt vara delaktighet i processen genom att skriva och anta en avsiktsförklaring
3. Starta process för bildande av en gemensam strategi för EUs ramforskningsprogram inom områden Biofuel.
4. Delta/leda/initiera 3 stycken strategiska samverkansprojekt med fokus på samhällsomställning
5. Skriva 10 pressmeddelanden och publicera 5 debattartiklar i regionen
6. Ligga på en oförändrad nivå av tjänsteförsäljning från BFR AB utanför regionen (Y och AC Län)

Industriell och regional utveckling

1. Delta/leda minst 3 strategiska samverkansprojekt med fokus på industriell och regional utveckling
2. Starta process för bildande av ett tjänsteförsäljningskonsortium

Ökat utbud av förnybar råvara

1. Delta/leda minst 3 strategiska samverkansprojekt med fokus på råvara från jord- och skogsbruk.

I december antogs målsättningarna för 2009-2013

Långsiktiga mål 2009-2013 -Övergripande

BioFuel Region ska bli en världsledande test- och demonstrationsregion inom våra fokusområden och därigenom *vara engagerade i den energiomställningsfas som vi befinner oss i.*

1. Att växla upp medlemmarnas insatser för att utveckla och kommersialisera hela eller delar av Innovationssystemet BFR såväl nationellt som internationellt.
2. Att konkretisera och öka förståelsen för att samverka, goda relationer och processtänkande är mycket viktigt för regional utveckling och tillväxt.
3. Att vara en viktig kommunikationsarena för våra medlemmar

Långsiktiga mål 2009-2013 -samhällsomställning

1. Alla kommuner i Västerbotten och Västernorrland är medlemmar i BFR och
 - i. har avsiktsförklaringar
 - ii. driver projekt/aktiviteter i avsiktsförklaringar
 - iii. är med i projekt med elever/lärare
 - iv. deltar i regionala BFR-projekt
 - v. agerar i linje med BFRs vision (proaktivt)
2. Att vi säljer BFR:s processkunskap och olika koncept på nationell/internationell nivå motsvarande 10 % av omsättningen
3. Att BFR medlemmar är med i EU-projekt i linje med vår vision

Långsiktiga mål 2009-2013 –råvara

1. Öka nyttjande och produktion av biomassa på ett hållbart sätt genom
 - i. kommunikation, information debatt och lobby
 - ii. att vara kontaktmäklare och nätverkare
 - iii. att arbeta för småskaliga affärsmodeller
 - iv. medverka i strategisk forskning

Långsiktiga mål 2009-2013 -industriell och regional utveckling

1. Att vi påtagligt bidragit till att företagen, offentliga aktörer och akademi inom BFR driver omställningen till biodrivmedel och nya produkter från förnybara råvaror.
2. Att vi skapat ett biodrivmedelskluster/nätverk av aktörerna som arbetar med biodrivmedel i BD, AC, Y, X och Z
3. Att vi ska ha fler näringslivsaktörer som medlemmar
4. Att initiera och kommunicera småskaliga affärsmodeller

Hittills uppnått

Övergripande

I oktober antog styrelsen den gemensamma värdegrunden för BioFuel Region. Värdegrunden är resultatet av ett 1,5 år långt arbetet med att förankra och diskutera i styrelsen, värdet och behovet av en gemensam värdegrund.

- Vår drivkraft är den globala klimatförändringen och nödvändigheten att snabbt utveckla och använda hållbara lösningar för den oljeberoende transportsektorn.
- Vi skapar förutsättningar för människor och organisationer att engagera sig och bidra till utvecklingen och användningen av förnybara drivmedel.
- Vi samverkar och är en arena för kunskapsutbyte och kunskapsutveckling.
- Vi är ödmjuka inför vår uppgift och den mångfald av lösningar som behövs.
- Vi har en helhetssyn och strävar efter hållbar utveckling i vår verksamhet.

Verktyg och metoder för att arbeta med hållbar energi och biodrivmedel för gymnasielärare.
Den 3:e träffen hölls den 7-8 oktober i Gålsjö. 29 lärare från 9 gymnasieskolor deltog. Fokus vid den här träffen var transporter och resebeteenden samt satsningar som görs på biogas i Sundsvall. Folke Nyström från MittSverige Vatten och Kerstin Westin från Umeå Universitet föreläste och diskuterade. Dessutom genomfördes praktiska övningar som gav exempel på hur lärarna kan arbeta ämnesövergripande med energifrågor i sin undervisning.

Nästa träff blir den 18-19 februari i Örnköldsvikstrakten.

Vid ett möte med Skolverket i december diskuterades en utvidgning av projektet. Fyra regioner Biofuel Region, Östsam (regionförbund i Östergötland), Region Dalarna (Teknikdalen) och Kalmar (via energikontor Syd ost) ska ta fram en projektplan under januari och presentera den med Skolverket på Energimyndigheten i v. 6. Syftet är att stärka varje regions unika inriktning på energifrågorna gentemot skolan och samtidigt lära av varandra för att kunna utveckla den egna regionen.

Projektarbeten för gymnasieelever

Kick-off för projektarbeten hölls i Ö-vik den 11 september. Ett fyrtiotal elever från: Dragonskolan i Umeå; Balderskolan i Skellefteå; Luspengymnasiet i Storuman; Nolaskolan i Örnköldsvik; Ådalsskolan i Kramfors; Härnösands gymnasium; Västermalm i Sundsvall deltog. Under hösten har cirka 35 elever valt att påbörja sina projekt, totalt är det 17 projektarbeten som genomförs.

Avsiktsförklaringar

Lycksele, Robertsfors, Umeå, Vindeln, Vännäs, Nordmaling, Åsele och Härnösand har antagit sina avsiktsförklaringar.

Sundsvall, Norsjö, Skellefteå och Vilhelmina har förslag som är under behandling. Dorotea, Storuman och Bjurholm har kontaktats och är på väg att ta fram en avsiktsförklaring. Efter som flera kommuner delvis prioriterar samma område ska vi genomföra ett gemensamt seminarium i januari/februari med fokus på samarbete och finansieringsmöjligheter för de utpeka-

de områdena. Områdena är bland annat kompetensutveckling för tjänstemän och politiker, skola och bioenergiödling/småskaliga affärsidéer runt bioenergi.

Media

Under hela 2008 har 9 pressmeddelanden och 3 debattartiklar skrivits ut vilka samtliga har resulterat i nyheter i lokalpressen. Fem pressmeddelanden och två debattartiklar har skickats ut under andra halvåret. Dessutom fick vi en helsida införd i

Strategiska nätverk:

Framtidens Bioraffinaderi (FB)

Michael J, Thomas L och Camilla deltog i kick-off för FB den 18 september. I oktober anordnade vi i samarbete med Handelskammaren Mittsverige och Åkroken Science Park ett informationseminarium om Framtidens bioraffinaderi i Sundsvall. Syftet var att informera företag i Sundsvallstrakten, som ligger utanför FBs funktionella region, om vad FB är och att bjuda in de som är intresserade till vidare samarbete. Ett motsvarande seminarium planeras i Storuman den 14 januari.

Framsynsseminarium om RTP

Vi har deltagit och knutit värdefulla kontakter i de framsynsseminarier som Länsstyrelsen bjudit in till. Vi har lämnat in remissvar både på den reviderade RTPn och på Västernorrlands Klimat och energistrategi

Arena Miljölänet

Under hösten erbjöds vi en plats i referensgruppen för Arena Miljölänet Västernorrland. Vi accepterade denna förfrågan och har deltagit i två av Arena Miljölänet Västernorrlands sammankomster under hösten. Fokus på träffarna har varit att utöka och se möjligheter i förtäta nätverkssamarbete.

Processledarprogrammet

Kompetensutveckling för oss som processledare är en av våra utmaningar i uppbyggnad av kluster och innovationssystem.

Vi har givits möjligheten i deltagande i "Nya Processledarprogrammet" som leds och koordineras av Mittuniversitetet. Under hösten har vi deltagit vid båda utbildningstillfällena.

Biogasnätverk

Under det senaste året har intresset för biogas vuxit över hela landet. I BioFuel Region har vi en biogasproduktion som per capita är störst i hela landet. Det finns alltså en stor potential och en möjlighet för oss att undersöka hur biogasen kan bli en viktig pusselbit i omställningen till ett mindre beroende av fossil energi.

Flera av BioFuel Regions medlemmar har efterlyst en koordinering av biogasfrågor, dess möjligheter och problem i regionen.

Vi utreder nu om hur stort intresset är för samarbete i biogasfrågan i norr. Under våren -09 kommer vi att ha ett biogaseminarium för hela norrland i samarbete med Svenska Biogasförbundet och Fokusera i Sundsvall.

Efter seminariet vet vi hur vår roll ser ut som eventuell koordinatör för BioGas Norr.

Erfarenhetsutbyte och samarbete skall prägla samarbetet för att öka produktionen av biogas inom BioFuel Region.

Vi gör avstamp i tre temaområden; produktion, produkt och kvittningsproblem.

Bioenerginätverk i Umeå regionen

Seminarier, om småskaliga affärsmodeller, i samarbete med LRF-konsult och näringslivskontoren genomfördes under hösten i Vindeln, Vännäs, Lycksele och Robertsfors. En fortsättning av seminarierna i andra medlemskommuner planeras för våren. Syftet med mötena är att skapa förståelse för vilka möjligheter som finns och hitta samförstånd kring hur kommunen kan stödja utvecklingen av småskaliga satsningar. Ett exempel på det senare är en inventering av hur kommunen värmer upp sina fasigheter. Värms de fortfarande med olja finns en affärsmöjlighet.

Future Forest

Sammanlagt 150 miljoner kronor satsas på ett nytt forskningsprogram som ska ta fram strategier för hur vi ska använda våra skogar i framtiden. Det är forskningsstiftelsen Mistra som tillsammans med skogsnäringen och universiteten finansierar forskningsprogrammet "Future Forests – Sustainable Strategies under Uncertainty and Risk". Programmet består av forskare från SLU, Umeå universitet och Skogforsk. BioFuel Region har erbjudits en plats i den praktiker panel som ska diskutera, testa och återkoppla de forskningsresultat som tas fram. Övriga deltagare i panelen: SCA, Holmen skog, Sveaskog, Bergvik, LRF skogsägarna, Fastighetsverket, Energimyndigheten, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Riksdagens Miljö- och jordbruksutskott/Riksdagens skogsgrupp, Biofuel Region, EON, Samernas riksförbund, Världsnaturfonden (WWF), Naturskyddsföreningen, Jägareförbundet, Svenska Turistföreningen och Ekoturismföreningen

- .

BEST

Under hösten har arbetet fortsatt som planerat.

Styrgruppsmöte för siten BFR hölls i Ö-vik den 11-12 september. Steering Group Committee möte hölls i Vindeln 23-25 september. Till detta möte kom partners från Stockholm, Rotterdam, Nan Yang, Sao Paolo, Sommerset, Madrid, Baskien, La Specia och Cottbus

I WP 1 - En kampanj som riktar sig till företag har lanserats. Kampanjen går ut på att det under hösten 2008 och våren 2009 finns möjlighet för företag och organisationer i Västerbotten och Västernorrland att få en gratis föreläsning om hållbara transporter, hur utvecklingen i transportsektorn påverkas av oljetillgångar och klimatfrågor. Hur man arbetar för att ställa om till mer hållbara transporter på ett säkert, ekonomiskt och miljövänligt sätt.

I WP4 – En informationskampanj på åtta tankställen i Västerbotten och Västernorrland genomfördes i november. Gymnasieelever informerade uppskattningsvis 400 bilister.

I WP7 - Hemsidan har fått ny struktur och vi har gjort en kommunikationsstrategi för vårt arbete med avsiktsförklaringarna.

Till sist i WP 9 - Evaluation har mycket arbete gjorts kopplat till rapporteringen och utvärdering av de mål, deliverables och milestones som satts upp inom ramen för BEST. En undersökning om hur konsumenter uppfattar fri parkering för miljöbilar har genomförts av Handelshögskolan. Rapporten och BioFuel Regions rekommendation runt samarbetet om fri parkering har kommunicerats till berörda tjänstemän och kommunstyrelser i Skellefteå, Umeå, Ö-vik, Härnösand och Sundsvall.

Mäklare av affärskontakter

Under perioden har ett större företag kontaktat oss Station 1. De ville undersöka möjligheterna att sätta upp anläggningar för att i mindre skala göra etanol från restavfall från livsmedelsindustrin. I september anordnade vi seminarium i Umeå med näringslivsrepresentanter, forskare och kommunala tjänstemän. Seminariet ledde till fortsatt utredning av råvarufångs.

En skogsteknikinnovatör har kontaktat oss för att få hjälp med att hitta intressenter för ett nytt sätt att flisa GROT i avverkningar. I oktober anordnade vi seminarium om detta med representanter från forskning och näringsliv. Kontakter med näringsliv har etablerats och diskussioner pågår.

Under perioden har följande ansökningar lämnats in:

Ökat uttag av skoglig biomassa Interreg Bothnia Atlantica

En ansökan där Sveriges Lantbruksuniversitet är huvudpartner i Sverige, övriga medsökanden finns i Norge och Finland. Ansökan godkändes och ett första möte med projektdeltagarna hölls den 16-17 december. BioFuel Regions roll är att tillsammans med parterna kommunicera forskningsresultat på strategiskt bästa sätt.

Arbetsläge våren2009

Under våren fortsätter arbetet med avsiktsförklaringarna och verksamhet som är kopplat till avsiktsförklaringarna ska komma igång och finansieras. Vi fortsätter att arbeta för ett fungerande lokalt nätverk i Ådalen. Inom ramen för framtidens bioraffinaderi planerar vi för fortsatta informationsträffar för näringslivet. De två resurser som förstärkte processgruppen i juni/augusti fortsätter att arbeta. Edith Andresen med avsiktsförklaringar och processer hos medlemmar och Mathias Sundin med gymnasieelever samt med samarbetsprojektet runt vidareutbildning av lärare.

Utmaningar (reflektioner kring utmaningar, prioriteringar framöver etc)

Utmaning i vår är bland annat att fortsätta bedriva verksamheten med full fart samtidigt som en utvärdering av våra två etapper 2004-2006 och 2007-2009 måste göras så att det finns underlag för beslut om vad som ska hända med BioFuel Region 2010.

För projektet "Vidareutbildning för gymnasielärare" gäller att det nu öppnas möjligheter för ett stort projekt på nationell nivå stött av flera myndigheter. Det är viktigt att vi lyckas kommunicera ut det till våra skolledningar så att nyttan hos oss blir så stor som möjligt.

Vi kommer också att arbeta för att ytterligare utveckla nätverket med biodrivmedelsrelaterad industri i övriga norrlandslän (BD, Y och X). En aktivitet i Bryssel planeras till Green Week tillsammans med Solander och Chemrec, men det tar tid att bygga dessa relationer. Vi har även ambitionen att ordna ett side event till FN:s stora konferens i Köpenhamn, där vi visar upp norrlands styrkor för både oss själva (politiker och företagare) och utomstående.

En reflektion för framtiden är problemet med uppväxling av offentliga medel som uppstår då kommuner, landsting, företag m.fl. väljer att organisera sig och sitt samarbete i en organisation som BioFuel Region. Eftersom vi är ett bolag räknas medlen inte som offentliga, detta skapar frustration och funderingar på hur vi på bästa sätt ska agera för att förmera det regionala kapitalet.

Miljöteknik

Hänvisning till 2:4 Arena Miljölandet Västernorrland, där arbete pågår inom miljöteknik och med de grupperingar som ingår i nätverket.

3.4 Besöksnäringen

Klusternav: Sten-Olov Altin, länsstyrelsen Västernorrland, Jan Johansson, Mats Löfroth & Maria Lundqvist, Destination Höga Kusten, Elisabeth Lassen & Katarina Norström Destination Ådalen, Peo Jönis & Carina Thorelli Möllerberg Destination Ljungandalen, Anita Bdioui, Gunnel Åhlund, Johan Lindstammer & Ulf Broman Destination Sundsvall, Benny Eriksson landstinget, Erica Larsson Mitt Sverige Turism, Jerker Sjödin Hållbar Besöksnäring & Mona Sundin Destination Västernorrland - Strategisk Besöksnäring utveckling.

Tillbakablick hösten 2008

Destination Timrå

I december 2008 beslutade Nutek om stöd ur Mål 2 till länsstyrelsens projekt *Turismutveckling i Västernorrland* som är en komplettering och en utveckling av *Destination Västernorrland*. Syftet med det kompletterande projektet är bland annat att samla alla länets kommuner för att gemensamt arbeta för att utveckla destinationer för besöksnäring i länet. En femte destinationsutvecklare kommer under vintern 2009 att rekryteras till Destination Timrå. Nutek har beslutat att Destination Västernorrland ska studeras närmare av en följeforskare, därför kommer också en forskare att knytas till projektet under vintern 2009.

Målsättningen för projektet är att öka tillväxten, företagandet och sysselsättningen.

Projektet fortsätter att arbeta särskilt med organisationsutveckling, marknadsföring samt kompetenshöjande seminarieverksamhet, erfarenhetsutbyte och samverkan.

Genom besöksnäringens projektet ska vi i länet gemensamt skapa destinationer med stark attraktions- och konkurrenskraft som lockar besökare året runt!

Arbetsläge våren 2009

Under våren kommer en mängd av företagarnas efterfrågade aktiviteter att genomföras. Ett axplock är att Destination Sundsvall fortsätter arbetet med att bygga en för länet gemensam bokningsbar besökswebb.

Företagarna inom Destinationerna erbjuds kompetensutbildningar i värdskap och inspirerande studieresor planeras bland annat till Jämtland.

En upptakts konferens för systerprojekten Destination Västernorrland och Hållbar besöksnäring kallad *Mitt Sverige Konferensen - Värdsbäst 2009* ägde rum 15-16 januari 2009. Då blev ett antal av länets besöksnäringens företag nominerade till utmärkelsen Värdsbäst 2009 utifrån sitt goda värdskap.

Övergripande utmaningar under våren är att de två besöksnäringensprojekten med gemensamma resurser arbetar för att förbättra entreprenörernas möjligheter att utvecklas inom besöksnäringen och för att få fler besökare till Destination Västernorrland. Den långsiktiga utmaningen genom hela projektet är att utveckla organisationer för besöksnäringen i respektive destination som bygger på aktörernas engagemang och deltagande.

Destination Sundsvall

Övergripande mål

1. Projektets övergripande mål är att bidra till ökad nytta och lönsamhet för besöksnäringen i Sundsvall. För att nå dessa mål ska projektet arbeta fokuserat utifrån tre prioriterade affärsområden (Shopping, Evenemang och Affärsturism).
2. Vidare skall projektet fokusera på samordning och koordinering av bokning, paketering, marknadsföring och försäljning.
3. Ett annat övergripande fokus är samlokalisering av projektets medverkande organisationers verksamheter.

Hittills uppnått t.o.m. 2008-12-31

Mål 1:

- Under november-december 2008 genomfördes en större marknadsföringskampanj för att stärka Sundsvalls varumärke som det självklara besöksmålet för julshoppingen, och också stötta handeln vid en tidpunkt då vi erhållit en kraftigt vikande konjunktur i Sverige. Kampanjen riktade sig till privatpersoner inom triangelområdet Umeå-Östersund-Söderhamn, och genomfördes i TV, Radio, lokaltidningar samt via en särskild kampanjsajt.

Mål 2:

- Under hösten har projektmedlemmarna kontinuerligt träffat/informerat nätverksaktörer i Sundsvall, lyssnat på deras tankar och behov, samt koordinerat olika samverkansaktiviteter.
- Arbetet har fortlöpt med att ta fram en ny hemsida, för Norrlands Huvudstad, som ska fungera som en turistportal och samverkansplattform (inkl. paketering, bokningsprogram, etc.) för alla besöksnäringens aktörer i Sundsvall.

Mål 3:

- Sundsvalls Turistbyrå har under 2008 drivits på entreprenad av privat aktör, men det avtalet är uppsagt till 2008-12-31. Detta innebär att turistbyrån under 2009 kommer att drivas av Sundsvalls Kommun, och där Norrlands Huvudstads projektet får ansvaret för den operativa samverkan med Turistbyrån.

Arbetsläge inför våren 2009

Mål 1:

- Projektet ska fortsätta arbetet med att stärka samverkan med tydliga huvudaktörer inom respektive affärsområde, till exempel: På Stan Citybolaget och Birsta Köpmannaförening för Shoppingen, Sundsvall Arena för Evenemang samt Konferensstaden Sundsvall för Affärsturismen.

Mål 2:

- Den nya hemsidan (för bokning, paketering, marknadsföring och försäljning) ska produceras i två etapper, som båda ska vara färdiga under 2009.

Mål 3:

- Arbetet fortlöper med att skapa en funktionell organisation där Turistbyrån och Norrlands Huvudstads projektet samverkar kring det operativa och strategiska turistarbetet. Vidare ska vi arbeta för ytterligare samverkan/samlokalisering med fler besöksnäringens aktörer, med det långsiktiga målet att skapa ett Sundsvall Visitors Center.

Utmaningar

Den svaga konjunkturen blir givetvis en stark utmaning under 2009, men får inte leda bort vårt fokus från våra långsiktiga strategier.

Destination Ljungandalen

Arbetet med att stärka besöksnäringen i Ljungandalen har inledningsvis fokuserats på att bygga upp en fungerande organisation som jobbar med utvecklingen av besöksnäringen lokalt. Målet för organisationen ska vara att öka antalet besök till Ånge kommun.

Hittills uppnått

Augusti

Den 31 augusti anordnade en Lyskväll längs Ljungan och föreningar satte ut marschaller längs Ljungan. Samma dag anordnades en musikfestival på Torpshammars Herrgård och durspelare åkte på flotte Längs Ljungan.

Vi var medarrangör av företagsträff på Hussborgs Herrgård och 100 företagare träffades för lek och underhållning på herrgården.

September

En invigning av farled i Ljungan hölls i september då Peo Jönis och Fränsta Kraftsamling invigde leden tillsammans.

En turismkonferens hölls på Torpshammars Herrgård och företrädare för besöksnäringens utvecklingen samlades och stakade ut framtiden.

Destinationen deltog i Förtur på Arlanda.

Ånge stod som värd för Giffarna som tog time-out.

En studieresa med 5 företagare och Sten-Ove Danielsson, Ånge kommunalråd samt destinationsutvecklare Carina Möllerberg gjordes till Tyskland för att titta på inomhusanläggningar såsom den som ska byggas i Fränsta på Getberget.

Oktober

Klenoder återfördes till Torpshammars Herrgård som firade 100 år vilket också uppmärksammades av SVT.

November

En värdsresan anordnades till Stensjön, Mittsverige Turism och Länsstyrelsen besökte Stensjöarna.

En inspirerande föreläsning kring paketering hölls av Marcus Eldh, Kolarbyn för medlemmar i Destination Ljungandalen på Getberget

December

Under december så fortsatte det påbörjade arbetet med att få entreprenörer att samverka kring paketering inför jul. Ånge Turisbyrå blev utsedd till länets bästa och Ånge kommun får guldstjärna för att man har en turismstrategi. Besöksnäringen finns med i kommunens handlingsplan och ett samarbetsavtal tecknades mellan Destination Ljungandalen och Ånge kommun när det gäller driften av Turistbyrån.

Mål

En projektplan har tagits fram och en vision formulerats:

Vi ska bygga en hållbar destination med en framgångsrik infrastruktur och organisation för

samarbete. Vi ska bygga budskap med Sveriges bäst bevarade hemlighet och genom alldeles underbara upplevelser och genom det goda värdskapet hem en "hem till byn" känsla. Målet är att på lång sikt öka attraktiviteten och bygga hållbara upplevelseföretag och öka besöksnäringen med minst 5%.

Destination Ådalen

Hittills uppnått:

Ett hundratal personer från näringen och olika föreningar har samlats vid sju träffar med inriktning på olika utvecklingsområden;

Vandringsturism, Jakt- och fiske, Familjeturism, Affärs- och konferens, Natur- och kulturturism, Evenemangsturism och Vinterturism.

En stor nätverksträff anordnades i Ramsele i november med paketeringsseminarium där entreprenörerna fick dela med sig av erfarenheter och inspireras av ett lyckat koncept "Kolarbyn Eco-lodge" årets turistentreprenör.

Destination Ådalen har bland annat medverkat vid bland annat Långlördagar och Företagsmässan i Sollefteå där man jobbade med varumärket Ådalen och informerade invånare och övrig näring om besöks- och turistnäringens betydelse för tillväxt och sysselsättning. Aktivt arbete med ett ökat ambassadörskap bland såväl invånare som företagare.

Flera projekt har uppmärksammats under hösten som viktiga att jobba vidare med:

Jaktutbildningscentrum i Junsele

Berättarprojektet - storytelling

Hedenhösland vid Nämforsen

Vandringsprojektet från Kulleberg till Barsta hamn

Arbetsläge inför våren 2009

Att skapa en gemensam destinationswebb där vi presenterar Ådalens attraktionskraft, produkter och upplevelser på ett tydligt sätt. I linje med detta arbete utbilda entreprenörerna inför en bokningsbar webb-lösning för hela destinationen och länet.

Kvalitetsutbildningen Tour Quality kommer att genomföras v. 11, studieresor, nätverksträffar och fungerande informationskanaler och samverkansformer planeras och genomförs löpande.

Utmaningar

Att skapa en gemensam vision för destination Ådalen där alla viktiga aktörer i destinationen är delaktiga och samverkar. Att arbeta fram ett förslag på en turiststrategi för kommunen med syfte att underlätta det fortsatta arbetet med att utveckla besöksnäringen.

Några viktiga fokus områden har identifierats som projektet nu jobbar vidare med:

Organisation

Att bygga en hållbar destinationsorganisation där sälj- och marknadsföring står överst på önskelistan. I samverkan med de aktörer som tar ansvar för och driver destinationsutvecklingen långsiktigt.

Produkter

Produktutveckling och paketering där vi kommer att behöva lägga mycket kraft och fokus på kvalitets höjning. Flera spännande projekt är på gång och i linje med detta jobbar vi aktivt med att höja besöksnäringens status och medvetandegöra besöks- och turistnäringens betydelse för denna regions utveckling.

Marknadsföring och försäljning

Marknadsföring och försäljning av destinationen är beroende av hur destinationsorganisationen kommer att se ut.

Destination Höga kusten

Besöksnäringen i Höga Kusten skall utvecklas genom ett antal konkreta insatser och aktiviteter inom ramen för projektet och utvecklingsstrategin ”Strategisk besöksnäringensutveckling i Västernorrlands län”.

Mål

Den övergripande målsättningen är att öka tillväxten, företagandet och sysselsättningen inom turistnäringen och att bygga starka och attraktiva destinationer.

Hittills uppnått under hösten 2008;

Särskild fokus läggs vid de tre åtgärderna organisationsutveckling, marknadsföring med utvecklad IT-användning samt kompetenshöjande insatser.

Följande identifierade projekt/aktiviteter har vi arbetat med i destination Höga Kusten under hösten.

Marknadsföring med ökad IT användning;

1. Ny grafisk manual, infogat Härnösand i den grafiska profilen för Höga Kusten.
2. Produktion av Höga Kusten broschyr tillsammans med kommuner och näring.
3. Projektinformation på nuvarande hemsida, www.hogakusten.com
4. Översyn av marknadsföring kopplat till turism/besöksnäring
5. Projektredovisningar på möten tillsammans med företagare.
6. Identifierat en mässplan för 2009
7. Identifierat en annonseringsplan för 2009
8. Aktivitetskalender kopplat till projektbudget.
9. Producerat ett nyhetsbrev för projektet och Höga Kusten. Skickas varannan månad.
10. Utveckling av ny hemsida, bokningsprogram + plattformslösning i samverkan med övriga destinationer och MittSverige turism. Arbetsnamn; Sveriges bästa besökswebb
11. Paketera Höga Kusten bl.a. bussresepaket
12. Skapat en intern handlingsplan för utveckling av Höga Kusten som destination.
13. Företagsbesök
14. Planering inför VÄRDSBÄST 2009

Kompetensutveckling

Projektet har under hösten sett över behovet av kompetenshöjande aktiviteter för besöksnäringens aktörer. Vårdskap och kvalitetssäkring är en flera efterfrågade insatser som projektet kommer att erbjuda företagare under våren 2009.

Organisationsutveckling

En av projektets viktigaste uppgifter är att stärka banden mellan dels projektet och besöksnäringens aktörer, dels stärka banden mellan de olika aktörerna sinsemellan. Samordning är ett nyckelord, som kan gälla såväl profilering och paketering som vårdskap och informations-spridning. Detta är även en viktig del i arbetet med att skapa en stark och attraktiv plattform och resurs i form av en destinationsorganisation för ytterligare stärka Höga Kusten som varumärke. Här är god samverkan med entré Höga Kusten och Destination Härnösand av yttersta vikt.

Löpande arbete kring en gemensam långsiktig organisation för destinationen kommer att vara ständigt pågående under projektets gång.

Arbetsläge inför våren 2009

Här är en lista på några i nuläget identifierade projekt och aktiviteter för Höga Kusten.

- Erbjudna värdskap och kvalitetssäkringsprogrammet Tour Quality till företagare.
- Studieresa i värdskapets tecken för företagare.
- Framtagande av strukturförslag till ny bokningsplattform och hemsida för Höga Kusten.
- Insatser för ökad internationalisering tillsammans med MST, Almi och Exportrådet.
- Samverkan med magasin Höga Kusten
- Andra typer av marknadssatsningar
- Styrgruppsmöte och arbetsmöte tillsammans med Graffman AB för att ytterligare stärka varumärkesplattformen. Arbetet skapar en tydlighet, delaktighet och ett ansvarstagande för vårt gemensamma varumärke Höga Kusten.

Utmaningar

Att hitta effektiva metoder och verktyg för att utveckla vår samverkan i Höga Kusten. Att få företagarna inom besöksnäringen och inom respektive företagarorganisation att samverka över kommungränser. Att exempelvis redan nu lyfta in Destination Härnösand i samarbetet med entré Höga Kusten.

4 Analys- och utvärderingsgruppen

Sammanställande: Gunnar Holmgren, Länsstyrelsen

Uppdrag

Analys- och utvärderingsgruppen har ett övergripande ansvar för att stödja lärandet inom det regionala tillväxtprogrammet. Gruppens huvudsakliga uppdrag består i att bevaka att det redogörs för vilka åtgärder och insatser som görs inom programmet samt i vilken omfattning parter samverkar, att det klargörs hur och varför olika åtgärder och insatser bidrar till att skapa regional tillväxt, att det visas hur olika åtgärder och insatser bidrar till ekonomisk tillväxt utan menliga sociala och miljömässiga effekter, samt att arbetsformerna för programmets genomförande utvärderas.

Uppdatering december 2008

Efter gruppens möte den 4 september då i huvudsak synpunkter på remissförslaget till ett reviderat tillväxtprogram avhandlades har gruppen i stort varit vilande. Vid det möte som insatsområde 3 höll den 10 september och det möte som lilla partnerskapet höll den 30 september så medverkade Gunnar Holmgren genom att bl. a redogöra för hur länets BRP och lönesummor har utvecklats under såväl en längre som kortare tidsperiod. Den 21 oktober deltog från gruppen Åsa Bjelkeby och Gunnar Holmgren i en av tillväxtsekretariatets anordnade träffar om revidering av RTP. Slutversionen för Tillväxtprogram Västernorrland 2008-2010 med perspektiv på 2013 har i skrivande stund antagits men fortfarande kvarstår osäkerheter för hur den tilltänkta organisationen för programmet kommer att utformats. När frågetecken om detta avklarats så kommer sammankallande föra diskussioner med organisationens "tillväxtsekretariat" om eventuellt vilka representanter som bör ingå i en ny grupp utifrån hur ett kommande tilltänkt uppdrag utformats.

5 Hållbarhetsgruppen

ORDFÖRANDE: Olle Chorell,
Länsstyrelsen

Länshållbarhetsgruppen konstaterar att det krävs ett långsiktigt strategiskt arbete för att nå en hållbar utveckling i realiteten. För detta arbete krävs i sin tur bidrag av nya tankar och andras erfarenheter. Den nuvarande och relativt nybildade länshållbarhetsgruppen ska vara en sådan inspiratör. Gruppen, som består av politiker från alla kommuner samt representanter från kommunförbundet och landstinget, har enats om att arbeta tematiskt. Målet är att systematiskt informera om och visualisera olika angelägna ämnesområden. Följande teman är föreslagna och listan har börjat betas av:

- Vindkraftens möjligheter, begränsningar och tänkbara samarbeten. Erfarenheter från exploatör och information om pågående etableringar inom respektive kommun.
- Länets möjligheter i vad avser elproduktion och elfordon.
- Klimatsmart nybyggnation, passiva hus, ekonomi i byggskede kontra förvaltning.
- Solenergiens möjligheter.
- Informera och vidareinformera om de större projekt som drivs i länet inom energiområdet, miljödriven utveckling, besöksnäring, entreprenörskap med mera.
- Möjligheter i spåren av de infrastrukturella satsningar som pågår i länet.
- Samhällsplanering på "bredden" för undvika stuprörs- och revirtänkande.

Länsstyrelsen har, under 2008 och på regeringens uppdrag, skapat en Klimat- och energistrategi för Västernorrlands län. Detta har skett i mycket bred samverkan mellan ett stort antal aktörer i länet. Dessa bjöds tidigt in att medverka i arbetet och strategin har bearbetats efter bland annat synpunkter avgivna vid en öppen hearing och i enlighet med yttranden från en mycket bred remissomgång i länet. Dokumentet är en strategi och därmed inte lika detaljerad som det regionala tillväxtprogrammet. Strategin har siktet inställt på 2050 och fokuserar framförallt förnybara energikällor och energieffektivisering samt bygger på att ett antal framtida aktiviteter genomförs. Dessa aktiviteter är i stora stycken direkt kompatibla med det aktiva miljömålsarbete som pågår i länet. De vinner också stort på att samordnas med RTP, exempelvis verksamhet kring samhällsplanering, skola och utbildning, allmänhetens attityder, teknik, transport, byggande, naturresurser mm.

Klimatomställning handlar dels om minskade utsläpp av växthusgaser och dels om att förebygga effekter och ha beredskap för de oomtvistade förändringar som är på väg! I detta ligger också en stor möjlighet - att skapa ny kunskap, nya metoder och tekniker som, rätt paketerade, kan exporteras inom och utom landet. Länshållbarhetsgruppen har redan börjat sitt engagemang i detta arbete.